

Töö ja Wõitlus

Eesti Iseseiswa Sotsialistliku Töölise Partei häälekandja

№ 5.

Tallinnas, 28. mail 1920.

№ 5.

Toimetus ajutiselt: Falkspargi uul. nr. 2, kort, 12.

Tallitus ajutiselt: „Walwaja“ ruumes, W. Pärnu maant. nr. 31. Awatud kella 5—7 p. l.

Tellimise hind: 10 marka kuus.

Üksik nummer 3 marka.

SISUKORD: K. F.: Eesti sotsiaaldemokraadid ühes kodanlastega rahwuswahelist imperialismi ohjutamas. — A. L.: Millest oleneb maa ja valmistusabinõude sotsialiseerimine. — W. Herzog: Kas peawad rewolutsionärid parlamenti minema — J. P.: Sunduslikud määrused põllutööliste tööaja ja palgaolude korraldamiseks. — K. F.: Ka üks „töölise organiseerija“. — S. R. Wäike lookene. — kas: Kitsal wärawal. — Rahwuswahelise ametiühisusliku liikumise kohta. — Töötalgude aastapäew Wenemaal. — J. Romains: Esihene mai ja utuskäik. — Ajakirjandus ja elu — Kroonika

Eesti sotsiaaldemokraadid ühes kodanlastega rahwuswahelist imperialismi ohjutamas.

„Rahwasteliidu idee on väga sümpaatlik idee. Edasi tunnistame meie, et rahwasteliidu ülesanded on väga sümpaatlikud, iseäranis sõjariistade piiramise protsessi ja rahwuswaheliste kokkupõrkamiste lahendamise mõttes.“

K. Aht. Asut. Kogus, 15. aprillil.

„London, 23. apr. „Morning Post“ kirjutab, et liitlaste mõjete lahku minek San-Remos mitte ainult rahulepingule, waid ka liidule kriitiline on.“

ECA

Eesti walitsewad erakonnad muretsesid endile 15. aprillil juhuse „kõrges kajas“ pidulikult ja erakordselt istuda, suuri sõnu ilma saata ja enese arwates väga tarku diplomaatilisi tegusid teha: leiti tarwiliku olewat seletada „Eesti wabariigi“ (see tähendab: kodanlaste ja kodanliste „sotsialistide“) seisukohta rahwasteliidu vastu, rahwuswahelise rööwkapitali vastu... Peale selle oli veel võimalus näidata seda liigutawat ühtmeelt „politilistes küsimustes“, mis walitseb asutawas kogus „Saksa erakonnalt“ kunni sotsiaaldemokraatid: ainult 6 sotsialisti-rewolutsionäari töid ebakõla sellesse pidulikku koosolekusse oma sotsialistliku punase internatsionaali wastuseadega mustale „imperialistlikule“ internatsionaalile.

Eesti kodanluse kohta on see ju väga loomulik. Uppuja haarab kinni ölekõrrest ja meieaegne

wäikekodanlane igast mõtlejupikestest, igast ettekujutusest, mis mõiks weel kuidagi päästa tema, väikekodanlase, sooja ahjutagust uppumas kapitalistlikus ilmas. Ta on wäsinud sõjast ja igatseb rutuliist rahu, „igawest rahu“, unistab rahulikust poeleti taga istumisest. Wilson, kõige rahwuswahelise väikekodanluse ijeloomulijem kehastaja, lubas ju igawest rahu, lubas igale tillukelele väikekodanlasele „rahwusliku enesemääramise õiguse“, „oma riikliku olemasolu võimaluse“, lubas lõpuks rahwasteliidu, mis pidi saama soojaks taimelaks waks suurte ja väikeste väikekodanlaste rahulikule arenemisele, kunni kogu wana ja uue ilma waimlise elu kõngemiseni wanadesse ihhiskondlikkudesse wormidesse, kogu kultuuri „hinnastamiseni“. See on ju iga väikekodanlase ainukene ideaal ja mis ime siis, kui Eesti väikekodanlus ruttas päästerõngast kinni haarama, mis uue aja diplomaatilise narri arwamise järele pidi „wana ilma“ igaweseks tegema.

Üing meie „iliteadusliku marksiistliku ilma waatega“ sotsiaaldemokraadid, kel muidugi patent on wõetud „kõigi teoreetiliste ja praktiliste andmete“ peale „põhjusemõttelise sotsialistliku kooli wõi woolu moodustamiseks“, kes muidugi kunagi „putru juust wälja ei aja“, ruttasid kahe käega alla kirjutama Eesti väikekodanlaste ilmapäästmisele. Nende liider K. Aht teatas sel puhul asutawas kogus (nagu õige väikekodanline weisjõnaline patfishist kunagi!), et „rahwasteliidu idee väga sümpaatlik idee“ olewat — ja kõik sotsiaaldemokraadid hääletasid Eesti rahwasteliitu astumise poolt. See „põhjusemõttelise sotsialistliku kooli“ otjus pidi teadagi kandma põhjusemõttelisi ijeloomu... Sest ka „rahwasteliidu ülesanded on väga sümpaatlikud, iseäranis sõjariistade piiramise protsessi ja rahwuswaheliste kokkupõrkamiste lahendamise mõttes“.

Ega need „sümpaatlikud mõtted“ ja „sümpaatlikud ülesanded“ midagi uut ei olegi. Need on hari-likud kodanlike wabameelsuse mõttelagedas „ilma- waates“. Wilsoni rahwasteliidu „sümpaatlik idee“ on ainult wäikekodanlike patifisismi uuemaks, kuid sama wäjatuks kujuks. Ning meie teame ka, et sarnaste sümpaatlikkude unistuste wastu just tea- dustlik sotsialism muu seas oma terawa arwustuse juhtis, nii marksin Läänes, kui ka Mihailowski narodnikesstwo Was. See on aga meie „põhimõtte- lise sotsialismi“ Strume ja Sombarti aias kas- wanud tolmunud ideoloogidele nähtawasti teadma- tuks jäänud. Mõõda minnes marksismi majan- dustlikust materialismist, loodawad nad kapitalist- liku korra sünnitust, uuema aja rahwuswahelise imperialismi: ohjutada magusate sõnadega, wäike- kodanlike wabameelsuse uduste unistustega.

Sotsialistide seisukoht, kes omale ilma- waatele truuks jäänud, oli sarnaste utoopiate wastu põhimõtteliselt eita w. Seda eitawam peab meie ajal olema iga tõsise sotsialisti seis- kocht rahwasteliidu utopia wastu praegusel te- rawal klassiwõitluse järgul, sotsia- listliku revolutsiooni algul.

Wäikekodanlised rahuapostlid ei ole kunagi tahtnud näha sõdade tõsiseid põhjusi. Seda wähem suudab nende wäikekodanline mõistus üles leida praeguse ilma sõja „süüdlast“, otstides seda Wil- helm II-s, Hindenburgis jne. Et ilma sõda para- tamatu oli, et ta oli kapitalistliku arenemise loo- muik ja mõõdapääsmata tulemus, sellest ei ta- heta aru saada. Niisama wähe suudetakse mõista, et niikaua kui ilma sõja tõsine põhjus, kõrgete töös- tusmaade wõistlew ning päälitungiw imperialistlik kapital puurumatult püüma jääb, siis ka tulewikus ilma sõjad mitu korda suuremas ulatuses para- matuks jääwad, mida ükski rahwasteliit ei „sõja- riistade piiramise profsejs“ ega „rahwuswaheliste kokkupõrkamiste lahendamise“ katset ära hoida ei suuda. Siin walitseb raudne majanduslik loogika, mille wastu kõik rahwasteliidud laastudena pu- runewad.

Ei ti ei olegi meil olemas miiskisugust rah- wasteliitu, ega katsutagi niisugust luua: praegu unistawad mõned wäikekodanlised dipl. maatlikud Don-Quixote'id ainult sellest, kuidas moodustada wõitjate liitriikide wahel kindlamat sidet wõide- tute keskriikide kapitali oodatama rewanshi wastu, püüdes rahwasteliidu „sümpaatliku idee“ kätte all ka erapooletuid wäkeriike kaasa tõmmata, liitri- kide kapitali orjadeks teha. Liitriikide kapitali hu- wide seisukohast saadakse siis ka aru kolawsonalis- sest „rahwaste enesemääramise õigusest“, ning ka Eesti päelikkude tunnustamist wõiwad meie kodused wäikekodanlased kaua oodata.

Kuid ka liitriikide wahel tiheda sideme loo- mise mõttes ei ole rahwasteliit muud kui kodan- like ilma meeleheitlik utoopia. Nolja suure liitriigi (Ameerika — kes juba müüd wormiliselt wäljas- pool rahwasteliitu, Inglise, Prantsuse ning Jaa- pani) kapitaalid on teineteisega wõitlemas ja on

walmis teineteist häwitama, et üksinda walitsema jääda imaturul. Terawad walitjad wõitjate riikide wahel ilmusid otsekohe peale suurriikide mü- rina wõitumise. Rahwuswahelise rahu seisukord on täpisealt samasuguseks jäänud, kui see oli enne suurt ilma sõda. Ainult sõdiwate riikide rühmad wõit- wad muutuda, kuna uue sõja algamine praeguse majandusliku kokkulangemise tagajärjel ainult li- hemaks ehk pikemaks ajaks edasi lükatakse.

Imperialistliku kapitalismi walitsemise ajal ei saa miiskisugune rahwasteliit ehk wahelokus sõda takistada, seda suudab ainult sõdade põh- juse, kapitalistliku korra enese purustamine sotsia- listliku revolutsiooni teel. Ning tegelikult näemegi rahwasteliidu asemel wiletsat narrimängu, millel ei ole miiskisugust olulist tähendust. Rahwasteliit ei otjusta midagi — otjustawad wõidurikaste ka- pitalide tõsiskodanlised riigimehed. Ning see otjus- tamine wõib rahwasteliidu wiletsale warjulegi lõpu teha. Lõhe suurenemine Prantsuse ja Inglise rah- wuswahelise poliitika wahel häwitaks rahwaste- liidu nimetusegi. Juba San-Remo konwerentisi puhul teatas Cesti telegraafi agenzuur Londonist, et „liit- laste mõtete lahkuminek San-Remos „mitte ainult rahulepingule, waid ka liidule kriitiline“ oawat. Ja see lahkuminek wõib tulewikus ainult suure- neda, kuna liitlased jenni meelega „walusate“ kü- simuste otustamisest eemale hoitawad, neid „parema tulewiku“ hooleks jättes.

Peale keskriikide rewanshi kartuse wõib wõit- jate maade wahelisi õõrumisi estotja weel wõit- hoida hirm tööliste liikumise, sotsialistliku rewo- lutsiooni ees. See sunnib ehk „kõigi maade kapi- taliste ühinema“ „muistaks internatsionaaliks“ pu- nase tööliste internatsionaali wastu, rahwuswaha- lise revolutsioonilise liikumise mahasurumiseks. Hä- daoht on ahwardaw ja rahwasteliit peaks loomu- likult saama suureks rahwuswaheliseks sandarmi- walitsuseks. Niisugused sandarmi ülesanded näi- wadki tal oawat kõige tähtsamateks.

Ja niisuguse süütu rahwuswahelise utoopia, kuid juba wähem süütu rahwuswahelise sandarmi- walitsuse kaudu tahawad mitme suguste maade mit- mewärwiliist sotsialistid-äraandjad rahwuswahelise imperialismi „wõrku wedada“ ja nii kõige soodsa- malt teed rajada sotsialismile! Nii kollakat wärwi paberist „2. internatsionaal“ kõigi omade „põhi- mõtteliste“ juhtidega, kui ka nende „suurte“ juht- tide piisitillukesed kannupoisid, meie „põhimõtte- lised sotsialistid“, Miiskel Martnad, August Reid, Karl Astid.

Imestada ei ole siin ometi midagi! Sarnane kõige wiletsam „ilmaaline“ reformism ja wäike- kodanline utopiim ei ole midagi ootamatut nende „sotsialistide“ juures, kes kogu sõja aeg kõige suurema kohusetundega wedasid monarhistlikku ja „demokraatlikku“ kodanlist sõjawankrit, saades sel- tega kõige murjatamateks tööliste ja sotsialismi äraandjateks. Need on kõik isandad „2. internat- sionaalilt“: Scheidemannid, Renaudellid, Alb. Tho- masid, Henderfonid, Brantingid, Huysmansid, Dan-

dervele'id jne. Sõjaaegsetest hurraa-patriootidest on wälja kaswanud ka meie sotsiaaldemokraadid, nii et nende „demokraatlik“ reformism ja omapärane rahwuswaheliste küsimuste offustamine on ainult loomulik loogiline järeldus nende minewikust.

Niisugune on „põhimõtelistel sotsialistide“ arusaamine marksimist ja klassiwõitluse alustest. Marksimism ja „teaduslik sotsialistlik teooria“ on siin saanud kõige labasemaks, „põhimõtetumaks“ wäikekodanlaste unistuseks. Nad tahawad nii lihtsate ja kergete abinõudega imperialistlikku karu kinni püüda ja kahjutuks koduloomaks taltsutada. Kuid meie näeme juba praegu, et „karu“ mitte ainult „ei tule“, „wastu punnid“, waid ka „püüdjaid“ endid enam tuula „ei laje“!

Ei ole miski pääsmist tulewastest imperialistlikkudest ilmaõdabest, kui maksta jääb praegune ühiskondlik kord, sest ilmaõdade põhjus peitub ses ilmakorras eneses. Ajaloo käigul on walida, ainult kahe wõimaluse ees: kas Euroopa ühendamise aastate jookjul loodud kultuuri põhjani purustamine, maa kõrbeks muutmise, kümnete miljonite inimeste häwitamine imperialistlikus heitlemises, wõi imperialismi enese häwitamine sotsialistliku revolutsiooni tules, uue maailma wõit. Kõrvaldat wõimalust ei näi enam olemat.

Kodanlaste korra sisetised wastolud on muutunud nii terawateks, et selle kokkuwarisemine möödapääsmata. Ajaloo käiku muudugi ette ofustada ei saa, ei ole wõimalik täie kindlusega ette ütelda, kas walmiwad praegu tulewiku jaoks uued sõjad, wõi sotsialismi rutulisem maksmapanek. Kuid kõigi teadlikkude sotsialistlikkude klasside ja teadlikkude sotsialistide ülesandeks peaks olema kõike oma jõudu selleks kulutada, et ajaloo käigule anda niisugust sihti, mis wähenemaks inimese joo kannatusi ja lähendamaks meid sotsialismile. Kõik töörahwajõud revolutsiooni heaks! Ühki teist hüüdsõna ei saa praegusel silmapilgul kõrgemaks seada. Kes end lahti ütleb töörahwajõud revolutsioonist, unistades wäikekodanlastest „demokraatiatest“ ja rahwasteliitidest, on kõige kahjulikum äraandja sotsialismi riidades.

Rahwasteliidu, kui kahjuliku, eksiteele wiima unistuse vastu tuleb wõidelda kõigi abinõudega. Talle tuleb vastu seada punane rahwasteliit, punane tööliste (mitte teine!) internatsionaal. Need on kaks teineteise vastu seiswat waenulikkude jõudu, millel üheskoos elustamine wõimatu.

K. S.

—o—

Willest oleneb maa ja walmistusbainõude sotsialiseerimine.

Walmistusbainõud — wabrikud, tehased, töökojad ja nende juure kuuluwad ehitused, samuti laaduste walmistustega ühenduses olemad weoabinõud, on jõud, mis hoitab ülewal kapitalismi tööstuses.

Maa ühes harimiseks tarwiliku inventaari ja ehitusega annab maaomanikkudele nende majanduslike ja wiimase järeldusena ka poliitilise jõu.

Ühe sõnaga, maa ja kapitali eraomanduses on kodanlaste Simsoni juuksed, kui need maha lõigata, siis on kadunud kodanlaste jõud, õigem, kodanlast ei olegi siis enam.

Küsimus seisab ainult selles, esiteks, kas kannatab töörahwajõud selle all, kui kodanlaste ära püüda, ja kui ei, siis misjulgusest asjaoludest ripub pügamise silmapilk ära. Maa ja kapitali sotsialiseerimisel lähewad need warandused kogu töörahwajõud kätte. Tööta sissetulek ei ole sestsaadik enam wõimalik. Arusaadawalt lähewad need wäärtused, mis kodanlastes ühiskonnas kapitalistid ja nende käsilased ära tarwitawad, töörahwajõud.

Kuid kas ei kannata töörahwajõud sotsialiseerimise puhul mitte selle läbi, et rahwamajandus langeb, nagu kodanlaste ja sotsialistid ühel häälel hädaldawad?

Wäärtusi loomad rahwamajanduses ainult töötawad rahwajõud. Walmistusbainõude sotsialiseerimisel töötawad nad kõik edasi. Wabrikud, tehased ja weoabinõud ei kaota ju nende sotsialiseerimise puhul oma tööjõudu — tööliste jääwad edasi. Samuti kasutab ka maa elasti teda siamaani harim töörahwajõud. Ka hariud jõud — kuigi neist paljud kapitalistide walitusest huiwitatud, senni kui see jafal — on sunnitud ühes töötama, wastasel korral puudub neil olemasolemise wõimalus.

Tähendab, mingijulguseid jõudusid ei lähe sotsialiseerimisel rahwamajandusele kaduma. Ainult ülemineku ajal, senni kui sotsialistlik kord weel kodanlastes rahwamajanduses walitsewat korralagedust ei ole suutnud kõrvaldada, kannatab saaduste walmistamine. See on ajutine ja möödaminew. — Kui ikka ja alataja Wenemaa majanduse lagunemist ette tuakse, siis wõib wastata selle peale küsimusega, mis oleks sündinud, kui kodanlastel Wenemaal sarnase blokaadi ja waenuliste wägede rögaga oleks tulnud wõidelda, kui Nõukogude Wenemaa? Kas ei oleks Wenemaa linnade elanikkudest 99 protsenti wälja surnud, kui seal „püha eraalgatus“ oleks walitenu? Küüd on need linnad küll kannatanud, kuid wälja surnud pole neist ükski. Ja isegi kodanlastel pole nende linnade elust midagi kohutawat ette tuua. Sest saadik, kui Wenemaaga ühendub, on isegi kodanlastes ajakirjanduses hirmu ja õudusejutud Wenemaast wähemaks jäänud.

On arusaadaw igalpele, et Wenemaa majanduse langemise põhjuseks on kõige ilma kapitalistide sõda Nõukogude Wenemaa vastu, sõda toore äraostetud jõu abil ja sõda majanduses. Kui Wenemaal nälg olk, siis organiseerisid teda kõigi maade kapitalistid. See on iseenesest arusaadaw, sest sotsialismi wõit Wenemaal on hingekeelaks kõigi maade kapitalistidele.

On weel üks wäide sotsialiseerimise vastu olemas ja õige algupäraline. Nimelt meie sotsialistid. Kõik olemat wäga kena, asi seiswat ainult selles, et ei olemat midagi sotsialiseerida. K. A.,

„Sots.“ nr. 111, ei leia midagi, mida võiks sotsialiseerida peale Jüri Uluotsa pükste. Sellepärast tulewat oodata, kunni kapitalistid jalgu alla saavad. „Kuid siinamaale on teil, Herrad kapitali seegimehed, aega küll kõhtu täis süüa ning oma rikkusest mõnu tunda,“ kirjutab K. A.

On ju õige, et wähestesse kätesse koondunud kapitali tehniliselt kõrgesti arenenud tööstuses kergem on sotsialiseerida ja seal sotsialistlikku majapidamist sisse seada, kui wäikekapitali, kuid ärgu unustatagu, et kapitali koondumine ka kapitalistide poliitilise jõu koondumist tähendab.

Kas ei ole Ameerika tööstus sotsialismile küllalt küps? Muidugi on ta seda, sest terve rahwamarandus on näputäie miljonäride käes ja tööstuse tehniline külg on kõrgem kui kusagil mujal. Miks ei ole sotsialism Ameerikas siinamaale veel teostud? Sellepärast, et Ameerika rahakuningate jõud on niivõrd tugev, et töörahwas teda veel murda ei ole jõudnud. Organiseeritud äraostmine kõigis, mis osta annab — ajakirjandusest parlamendi ja walitsuseni. Mis aga osta ei anna, selle juures tarwitakse äraostetud rüskaid. Niisugune on Ameerika „demokraatia“.

Meie kodanlus on siinamaale veel wõrresdi organiseerimata. Ta ei ole suinud veel omada täielikult Lääne-Euroopa wõtteid. On ta aga kord kaswawa kapitali tõttu kindlasti jätad alla saanud, siis sünnitab ta samase terasrõnga, kui Ameerika kapital.

Millega mõtleb K. A. seda terasrõngast siis läbi murda? Wõi arwab ta, et kapitali seegimehed hea mehe poolest ise K. A.-le ruumi teewad?

Tõsi küll, K. A.-l on kapitali seegimehed juures juured teenused, suuremad igatahes kui Uluotsa kõiksugu teistel otjadel — on ta neid ju alati häwitawalt ahnusest tagasi hoidnud, sellest ahnusest, mis töörahwa wiimse kannatuse oleks lõpetanud ja kapitali seegimehed kraawi paisanud. Sellepärast ongi K. A.-l põhjust loota, et seegimehed ikka ka kord temale platsi teewad isandate laua juures.

Töörahwas aga maitseb ainult siis oma tööwilja, kui ta kapitali seegimehed nende lihpotitide juurest minema kihutab. Selleks on tarwis jõudu, jõudu, mis oleks aluseks töörahwa diktatuurile. Selleks ongi tarwis koondada töörahwa ridasid. Et töörahwa wõimu maksuma panna, selleks on tarwis töowäge.

Seda töowäge aga just küllustawadki K. A. ja tema seltsimehed oma käsilkaupmehe poliitikaga (ehk nad seda küll ise salgawad), sest kuidas teist wiisi nimetada kõike seda armetut kodanluse lap-pimist, mida sotsiaaldemokraadid oma kokkuleppe poliitikaga teostawad?

Tõsi küll, töörahwa wõimu ei saa iga silmapilk maksuma panna, kõik see oleneb suurel määral üleilmilise rewolutsiooni arengimisest.

Sellepärast on warajane wõimu haaramine ebafoodsaj ajal otjekohene töörahwale häwitaw. Kuid töowägi peab iga silmapilk walimis olema, iga waen-

lase käiku silmas pidama, parajal ajal tegewusse astudes.

Ka sõjawägi ei õle alati liinil olles tegewuses, kuid lahinguwalmis peab ta alati olema. Samuti on lugu töowäega.

Misugust „sotsialiseerimist“ mõtleks aga K. A. oma meestega, kes tal veel järele jäänud ja kes maatöölise kongressil piirita imestust awaldasid kuuldes, et sotsialistliku partei eesmärk on sotsialismi maksmapanemine?

Sarnased „sotsialistid“ on töörahwa liikumisele mitu korda kahjulikumad, kui kodanlased, need just sünnitawadki töörahwa ridades segadust, sellepärast peab kõige pealt nende vastu wõitlema.

Mii oleneb maa ja walmistusabinõude sotsialiseerimine töörahwa diktatuurist.

Nii kaua, kui töörahwal wõimu ei ole, nii kaua ei wõi ka juttu olla eraomanduse õiguse ära-kaotamisest maa ja walmistusabinõude peale.

A. L.

—o—

Das peatwad rewolutsionäärid parlamenti minema*).

Wilhelm Herzog.

Kodanlike parlamendi küsitawa wäärtuse üle pole tarwis sõnu rajjata. Küllalt sagebaste on parlamentarismi wäärtusetust walgustatud, asjata oleks veel kord wäiteid, mis parlamentarsimi vastu räägitawad, esile tuua.

Näitlikku õpetust selles annab weider Saksa rahwuskogu. Waadeldes seda parlamenti, mis „kõige wabama walimisfeaduse“ alusel saadud, pidifegi otjekohene sotsiaaldemokraat parlamendi wastateks saama.

Sest — mis on parlament? Mis peab ta olema? Mitte midagi muud, kui kõikide wasturewolutsiooniliste jõudude koondus — wasturewolutsiooni (kants. Walitsewa klassi asutus, mis selleks määratud, et traditsioonilist kapitali diktatuuri rõhatusid klasside jõumaduse vastu ülewal hoida. Asutus, mis paratamata jõhker ja rahwawaenulik peab olema, kuid kes seda tagurlist waenu wormiliku demokraatia maskiga laiemate rahwahulkade eest katab. Rahwas walitseb hääletusjedelite läbi, — ütlemad parlamentarismi kaitsjad, sest iga kodanik, kes üle 20 aasta wana, on õigustatud oma

*) See kirjatükk on tõlgitud Saksa isefeiwate sotsialistide häälekandjast „Hamburger Volks-Zeitungist“. Tema autor kirjanik W. Herzog kuulub oma parteis selle pahempoolseesse tiitwa, on 3. Internatsionaali waimustatud poolehoidja ja wõitleb oma seltsimeestega kogu hooga sellesse astumise poolt. Sms. Herzog oli mõni aeg tagasi Tallinnas, kust ta Wenemaale edasi sõitis, et sealsete oludega lähemalt tutwuneda. Tõlgitud kirjatükk on kirjutatud Saksa uue parlamendi walimiste puhul, mis on 6. juunil.

hääletusfedeliga kord nelja aasta keskes parlamendi koosoleku ära määrama.

See on ühetaolisuus seaduse ees, ühetaolisuus paberil. Selle sihmakirjaliku, seadusega kaitstud kõigi kodanikkude ühetaolisuus üle tegi juba aastakümnete eest suur Prantsuse sotsialistlik kirjanik Anatole France surematut nalja:

„Seadus omas majesteetlikus ühetaolisuus keelab ära nii rikkastel kui vaestel silla all magamise, uulitsal kerjamise ja leiwa warastamise“.

Nii näeb paljukiidetud demokraatia üheõiguslus välja. Kuid ei satu rikas niisugusesse seisukorda, et peab silla all magama, uulitsal kerjama ja leiwa wargile minema. Temal on eluase, sisetulek ja selle tõttu leib. See töötu tööline, kellel ei ole eluaset, sisetulekut ega leiba, on rikkaga ühetaoline seaduse ees, tal on samad kodanikuõigused kui ükskõik misugusel miljonääril. Herra Stinnes (üks praegusest Saksamaa suurematest rahakuningatest) ehk herra senaator Petersen võib walimisepäewal ka ainult ühe hääle ära anda, misugused wõimuallikad on neil aga nende kapitali mõju tõttu awaliku arwamise peale, selle järele seadus ei küsi. Herra Stinnes ostab ajalehti hulgaliselt üles, ostab samuti hulga kaupapabrikuid, majasid, trükkikodasid, tema võib miljonid ja weel kord miljonid välja wifata, et oma poliitilistele waadetele ja huwidele wõimalikult suurt wastukõla leida. Tema raha — tööliste loodud lisawäärtus — tegutseb tema kapitalistlik-rahwuslikkude sihtide saawutamiseks. Tema kapital töötab tema kasuks, tema ja tema kihhi sihtide ja huwide jaoks. Ta ostab ajalehtedega toimetajad, nende tööjõu ja meelsuse ära. Päew-päewalt torgatakse suur osa rahwast selle äraostetud ajakirjanduse mürgiga läbi. Nii töötab kapital eduga laiemate rahwahulkade selgituse ja walgustuse wastu.

Wälise koore demokraatia aga koputab enesele rinna peale ettekäändega: „Ka herra Stinnensil on 6. juunil üks hääle, mitte rohkem kui proletariaasel.“

Kus niisugune sugulus kapitali ja ajakirjanduse wahel walitseb, seal on parlament paratamata nende lähem sugulane.

Et iga klassiteadlik tööline paberil seiswa demokraatia meelega wõltsitud ekstituse püüded läbi näeb, siis ei looda ta sarnaselt parlamendilt midagi proletariaadi eesmärkide kasuks. Klassiteadli- sed tööliised ei usu kedagi, kes neile parlamendi töö wääriust julgewad kõneledda. Nad hoitawad end eemal pettelootustest. Nad ei lasse end enam äramee- litada, sest neile on päewaselge, mis head oleks neil kodanliselt ühiskonnalt, oma surmawaenlaselt, oodata?

Rewolutsioonilised tööliised teawad, et see parlament selleks kõrwaldatud peab saama, et nende (mitte enam kodanlaste) edasilükkamata hädad arutusele tuleks.

Kodanline parlament on walitsewa klassi wõitlusabinõu töörahwa wastu. Proletariaat peab temalt oma nõudmiste, ka kõige hädalistema, täitmise wälja pigistama. Parlament ja töörahwas

seisawad üksteise wastu kui tööandja ja töowõtja. Selle üle kaebada või hädaldada on otstarbetu ja tähendab pettelootuse poliitika ajamist. Seda enam on tarwis tõsijele äratundmisele tulla, et kodanline parlament peab olema wääriline awalus kapitalistlikule klassiriigile.

Et oma jõhkrat diktatuuri laiemate rahwahulkade eest wargata, tarwitab demokraatlik walitsus heameelega koalitsiooni, s. o. põhiwastaste jõudude ühendamist. Nii ühendawad endid, nii peawad endid ühendama kiriklased kaubaisandatega ja Erfurti programmi poolehoidjatega. See mitmesuguste huwide efitajate kogu sünnitab demokraatliku riigi walitsuse. Parlament on kokkuleppe asukoht. Ta lõhnab põhjusmõtetest taganemise järele. Ta on lehmakauplus enampakkumise teel.

Ja ometigi, kui meie praegu küsimuse ees seisame, kas wälja jääda või sellesse kantsi sisetungida, siis ei või praegusel rewolutsiooni astmel teist wastust olla, kui et meie peame walimiste kihutustööd selleks ära kasutama, et üles õhutada laiemate rahwahulkade meeleolu, selle rahwawaenulise ja iga tõsise demokraatia üle hirmutawa parlamendi wastu.

Meie peame ikka ja alati ütlemä, et parlamendilt ei ole mitte midagi oodata. Meil peab olema julgus rahwahulkadele öelda, et midagi weel sellepärast ei muutu, kui kahe tojina iseseiswate sotsialistide asemel kolm, neli, wiis või kuus tosinat läbi läheks. Sest parlamentarismi olemasolu eitab rewolutsioonilisi tegusid.

Mille poole meie püüdma peame on: koalitsiooni läbi murdma, parlamenti tema abituses rahwa wajaaduste wastu seadma, tema hirmu laiemate rahwahulkade eest, Weimari ja Stuttgarti põgenemist alataja rõhutama ja kui arst haige woodi juures toonitama: Seda surijat ei saa enam aidata.

Weel kord ajab see surew ühikondliku korrä- lageduse keha üles, ta arwab, et majanduslik olukord temale weel kord kasulik saab olema, et kurs tõuseb ja proletariaadi, töötawa rahwa, kulul ta- htab kodanline ühiskond weel kord katkuda oma walitsust kindlustada parlamendi abil.

Saadikud, keda rewolutsiooniline sotsialistlik töörahwas sellesse kogusse saadab, peawad mürgi- kandjad olema, kes juba surnud keha täielikult häwitawad. Neil pole muud ülesannet, kui seda sõjariista, kodanlise kapitalistliku ühiskonna, mida kodanlased „rahuks ja korraks“ hüüawad, wõimubinõu purustada. Mida rutem see neil korda läheb, seda tõsisemalt ja korralikumalt on nad rewolutsioonilise proletariaadi poolt nende peale pandud kohus- sed täitnud.

Meie Leipzigi parteipäewal wastuwõetud te- gewusprogramm on selles suhtes täiesti selge ja kindlamõtteline. Mingit kahtlust meie kaastegewuse üle parlamendis ja positiiwse töö üle, mis meil seal teha, ei saa olla.

Meie tegewusprogramm räägib õjustawalt: „Iseisew sotsialistlik partei seab kapitalistliku riigi wõimuorganisatsioonile wastu proletariaaste riigi

gi wõinuu korraldused poliitiliste nõukogude näol. Kodanlike parlamendi kui kodanlike wõimukandja wastu aga revolutsioonilise nõukogude kongressi."

Kui meie tulewastel walimistel selle põhimõtte alusel wõitleme, siis on meie sihid selged. Meie ei peta omi seltsimehi ega wastaseid. Meie räägime, kuidas asi tõepoolest on.

Nii kui meie wiimasel ringkonna parteipäewal omi põhimõttelisi nõudmisi ühel häälel wastu wõetud resolutsiooni wäites üles seadsime: „Revolutsiooniline parlamendi tegelane peab oma tege wuse ja wõitluse parlamendis, selle raamidest wälja wima, selleks et poliitiliselt kriitilisel olukorral ennast rahwahulkadega siduda otsekoheselt tege wuses."

See tähendab, et ei tohi silmapilgukski sidet parlamendi ja sellest wäljasseiswate rahwahulkade wahel kaotada. See tähendab, et tuleb parlamendi kōnetooli uulitšaga siduda, ühendada, nii kui seda sõja ajal ainus juur revolutsionäär — Karl Liebknecht tegi, keda sellepärast kodanlike parlament õigusega kui oma waenlast ära märkima pidi.

Ainult niisuguseid parlamendi surmawaenlasti wõib revolutsiooniline töörahwas parlament jaata!

—o—

Sunduslikud määrused põllutööliste tööaja ja palgaolude korraldamiseks.

Põllutööliste wõitlus paremate töö- ja palgaolude eest on meil praegustes tingimistes äärmiselt raske, sest peale üheleüldise surwe ja takistuste, mis tahakse tööliste liikumisele meie kangesti demokraatlik olla tahwas riigis, mõjub raskendawalt weel see asjaolu, et põllutööliste enamusest on alles organiseerimata ega moodusta weel reaalselt jõudu. Pealegi on ligemas minewikus ametiühjuslike liikumise wastu tarwitatud järele abinõud oja seltsimehi fundinud tööst eemale hoiduma.

Isaaranis selgesti tuli ihmislike organiseerimatus ja ühiste sihtjoonte kui ka juhtiva keskkoha puudus põllutööliste tööaja ja palgaolude korraldamiseks asutatud segakomisjonide tegewuses ning töötagajärgedes. Juba oma kokkuseade poolest kujunesid need komisjonid töölistele wähetõotawaks, sest neisse waliti lihtsalt põllutöölise esitajad, kuna seal õieti oleks pidanud olema klassiteadlikkude organiseeritud põllutööliste esitus, kes oleks esinenud kindlate läbikaalutud nõudmistega ja suutnud oma nõudmisi tarwilikult kaitsta ja läbi wiia.

Et tööliste esitus segakomisjonides enam-wähem juhustlik oli, ilma kindla kawata ja juhtnõudega oma walijate poolt, siis hakati kauplemise ja kokkuleppeid sõlmima tööandjatega, kus juures harilikult osawam pool — tööandjad — omi seisukohti paremini oskas kaitsta. Sellest tulebki suurelt osalt, et need otjatu kirjud määrused, mis oma normide poolest igas maakonnas isesugused, põllutöölisti ei rahulda kuigi nad ainult alamääradeks on.

Tänamused sunduslikud määrused näitawad ku-

juhalt igasuguste sõlmimise ja kokkulepete tagajärgi ning tohiksid põllutöölistele selles mõttes olla waga õpetlikud, jälle kord allakriiputades wana tuttawat tõde, et töösteklass peab ajama sirgejoonelist ja järjekindlat klassipoliitikat, mida kannab organiseeritud proletariaat ja juhhib oma keskorganide kaudu.

Juhtiva keskkoha puudus ongi olnud üheks tähtsamaks teguriks siingi: ei olnud ühiseid nõudmisi, ettepanekuid, ei olnud läbikäimisi ega wastastikult sidet üksikute maakondade wahel. Nimepidi oli küll olemas n. n. maameeste kongressi täidesaate w komitee, kuid tegelikult ei ole tema juhtimat ja korraldawat kätt komisjonide töös mitte tunda.

Kõike seda armesse wõttes on arusaadaw, miks tänamused sunduslikud määrused said niisugused, et neist põllutöölistele kuigi palju kahju ei ole, waid nad ennem otse kahjulikke tagajärgi annawad, olles wastase poole käes sõjariistaks tööliste õigustatud nõudmistele wastu.

Sunduslikud määrused käsitlewad kolme peaküsimust, need on: tööaeg, töötõingimised, palga. Lubatagu nende juures wähe peatada.

Tööaeg. Põllutööliste tööaja ja palgaolude korraldamise seaduse järele, mis seadusandl. delegatsioonist wälja tuli luukerena, tuleb arwata tööaastaks 2250 töötundi, misuguse arwu saame, kui aluseks wõtame 8-tunnilise tööpäewa. Sunduslikkude määruste järele on aga igas maakonnas töötunde märkja rohkem. Nii on aastane töötundide arw tööliste, kellel ei ole oma majapidamist: Saare ja Harjumaal — 2365, Läänemaal — 2415, Wõrumaal — 2440, Pärnumaal — 2510, Wiljandis, Tartu- ja Pefserimaal — 2560, Järvamaal — 2580 ja Wirumaal isegi — 2680.

Kui neist arwudest maha arwata 12 waba tööpäewa aastas ehk 96—108 töötundi, mis saawad töölistel, kellel oma majapidamine, ulatab töötundide arw siiski üle normaal arwu, mõnes maakonnas isegi mitmesaja tunni wõrra aastas.

Iseloomulikuna paistab siin juures silma, et juht jõukamates maakondades tööpäew on pikem määratud, kui kehewamatel, ehk küll just wastupidine nähtus oleks loomulik olnud. See tõstati näitab jälle, et wastane pool on püüdnud nii palju wälja pigistada kui iganes võimalik ja et seda poliitikat jõukamates maakondades, kus klassiwahed loomulikult enam wäljakujunenud ja terawamad, suurema hooga ja hoolimatusega on aetud.

Harilikule tööpäewale lisaks tulewad weel sunduslikud tööd majapidamises, kummi poolteist tundi päemas, ja pühapäewased tööd majapidamises terwe päewa kestes, kui majapidamises tegewuses olemail töölistel on waba pühapäew, s. o. pooltel pühapäewadel aastas.

Nii kujuneb siis tööpäew tegelikult äärmiselt pikaks, kuigi töö- ja hoolekandeminister püüab tõendada (põllutööl. ametiüh. kongressil), nagu oleks meie põllutöölistel lühem tööpäew, kui mitmel teisel maal, näit. Saksa ja Inglismaal. Ja kuigi see nii oleks, siis ei tähenda see palju, sest

keegi pole piüdnudki tõendada, et neil mail põllutööliliste järg eeskujulik oleks.

Täitja ebafoomulikult on määrustes suwine tööpäew wenitatud 11—11½ tunnini. Kuigi talwel tööpäew ulatab 5—7 tunnini, ei saa niisugust tööaja jaotust kuidagi wastuwõetawaks pidada, sest tööline ei saa ju talwel suwe jaoks walmis magada, waid ta organism tarwitab teatawat töö ja puhkuse waheldamist.

Töötajad jätawad samuti palju soowida. Mitmes maakonnas on tubatud ifegi alaealiste 12—16-aastaste laste töö, neile 40—50 protsenti palgast makstes. See tähendab odawa tööjõu tarwitamise ja palgatingimiste alajurumise wõimalust ühel poolt ning alaealiste kurnamist teiselt poolt. Oleks ammu juba aeg hakata hoolitsema, et lapsed omas nooruses saaksid korralikult areneda kehaliselt ja waimliselt, aga mitte ei tarwitsaks odawa palga eest ülejõu käimat rasket kehast tööd rühmata ja terwist rikkuda.

Kui ei leia töö- ja hoolekande ministeerium paragrahwi, mille järele laste kaitset korraldada, siis tuleb töölistel enestel energiliselt wälja astuda oma järeltulewa soo kaitseks. Meie teame väga hästi, et praegustes oludes on lapsed, kes peawad enestele ülespidamist teenima rasketes tingimistes, sest wanematel puudub jõud nende eest hoolitsemiseks, aga meile on ka selge, et selle pahe wastu tuleb wõidelda teistjaguste abinõudega, kui seda on alaealiste ekspluateerimine.

Iseloomulik on ka, et mõnes maakonnas arwatakse tööline täistööajaliseks 18 aastajelt, teises aga 20 aastajelt, kuna ta täistööajaliseks jääb, jällegi maakondade järele, 50, 55 ja 60 aasta wanuseni.

Ja mida on tahetud kätte saada järgmise määrusega: „täistööajaliste töörohkest normaaltööpäewa kohta arwatakse enne imasõda olnud töowiljakuse järele“? Peab see tähendama, et tööandjal on õigus nõuda tööliselt sama palju tööd päewas, kui enne ilma sõda, kus tööpäew kestis harilikult koidust ehani? Ja kuidas teha kindlaks, mil määral töowiljakus oleneb tööliselt, mil määral tööriistadest, hobustest ja muist tingimistest, mis tööliselt ei olene? See punkt annab väga palju wõimalusi „seletamiseks“ ja võib saada mitmesuguste arusaamatuste põhjuseks, seda enam, et määrustest näha ei ole, kuidas tuleb hinnata töölist palgamaaksmise suhtes: kas liigitada wanaduse järele, nagu juhatas üks punkt, või jälle töowiljakuse järele, nagu räägib teine punkt.

Hoopis lahendamata on jäänud määrustes korteri ja ülespidamise küsimused, terwishoid, arstiabi jne. Waremat olid wiletjad korteriolud ja kehwa ülespidamine, mis sundisid inimesi maal põgenema olemisele ja linnadesse. Ei usu, et praegu ast maal sellest küllast tähta korras oleks. Palju enam on põhjust eeldada wastupidist. Pealegi moodustab korter ja ülespidamine suurele osale põllutöölilistest tähtsa osa palgast. Määrustest ei ole näha, mis põllutööline ses suhtes võib nõuda ja kas ta võib lepingu

taganeda, kui ei täideta tema põhjendatud nõudmist, või hoolitsewad töö- ja hoolekandekomisjonid ja töökaitse komisjarid trahwiteaduse kuulsa paragrahwi 29. kaudu selle eest, et tööline piisaks paigal ka otse wõimatutes korteri ning ülespidamise tingimistes.

Palga alamäärade kohta tähendas töö- ja hoolekandeminister (maatööl. ametiüh. kongressil), et need on piüitud korraldada elatistminimumile wastawalt. Eigemal waatlemisel selgub aga, et nad on väga mitmekesised ja üleüldiselt kaugekki ei wasta elatistminimumile, kui madala meie selle ka ei wõtaks.

Wähegi kindlustatud wõiks ehk olla aastatööliline, kes saab suurema osa palga ainete näol. Kuigi normid on wõetud kaunis juhuslikult ja jätawad palju soowida, on siin tegemist siiski reaalse wääratusega, mis ei kannata raha kurfi alalise langeamise all. Mis peawad aga tegema suwilised, päwilised j. t., kelle palk on arwatud ainult paberist markades, suwe jooksul teenitud summakestega, millest jatkub praegusel korral kuuks paariks? Kõige pealt oleks tulnud igasugune töötasu kindlaks määrata tarbeainetes ja maksta, kas ainetes või turuhinna järele. Kui põllutööministeerium otstarbekohaseks ja läbiwõidawaks pidas murendi määrata ainult rukki puudades, et mööda pääseda kahtlase wäärtusega paberist, siis oleks tulnud sedasama teed käia sunduslikkude määruste kokkuwõtmisel ja nende kindlatajail.

Määrustes on aga, peale omal jõggil olemate aastatööliliste, ainult rahapalk, millega on loodud seaduslik alus tööliste pea ilma lasuta tööle sundimiseks, sest praeguse „edenemise“ juures pole wõimata, et tööline oma terve juumise teenistuse eest süggil saab kõigest paar puuda wilja osta.

Sellegi „palga“ suurus on igas maakonnas ifesugune: aastatöölisele makstakse tööandja jõggil, peale ülikonna, peju jne., Läänemaal — 1500 m., Harjumaal — 2000 m., Wirumaal (kõige pikem tööaeg) — 1440 m., Järwamaal — 2500 m., Põhjaris — 2800 m. jne.

Suwilisele makstakse wõe kuu eest: Wõru-, Wiljandi, ja Harjumaal 1500 m. ja 6 p. wilja, Järwamaal — 1400 m., Pärnumaal — 1650 m. ja rekw. hinnaga 10 puuda wilja, Wirumaal — 750 m. (loe ja imesta!), j. o. „terweli“ 52 penni töötunni eest.

Päwililistele makstakse omal jõggil 2—3 m. töötunni, tööandja jõggil — 1½—2½ m. Samal ajal peetakse aga siglaseks puudunud tunni eest märkha rohkem maha arwata, kui tunni tasu: Harjumaal, näit., arwatakse maha puudunud töötunni eest 5 marka jne.

Üleüldse on palgadesse puutuw osa määrustes kõige nõrgem ja pakub igasuguseid üllatusi.

Kokkuwõttes peab tunnistama, et need määrused töölilt küll kuidagi ei kaitse, ega neis esitatud wõimud ei ole mingisugused praegu mõeldawad alamäärad, mis vähegi wästanad elunõuetele. On aga lugu nii, siis jääb küsitawaks, kellele ja milleks neid määrusi õieti waja oli. J. P.

Ka üks „töölise organiseerija“...

Ühel sotsiaaldemokraadil, herra K. A.-l, on see hea omandus, et ta siis, kui tõsiasjalised argumendid otsa lõpewad, sonima hakkab, deliiriumi satub ja „onanistlikku und“ hakkab nägema „waimulikust seminariast“, sotsiaaldemokraatide võidust, maatameeste täidesaatwa komitee esimehe kohast ja muist kahjaks olematuist asjust. Kuid sellest hoolimata võib talle soniwa sõimu tagant paista, nagu oleks see kõik tõeliselt olemas, nagu tema, K. A., olekski see õige töölise organiseerija, teised kõik lõhkujad ning „Siuru-sotsialistid“.

Onnis on see, kes usub eneselt kõike head!

„Sotsi“ 100. numbris teeb K. A. uue ülesleiduse, et ainukeseks ametiühisuste organiseerijaks olnud sotsiaaldemokraadid, kuna iseseiswad neid ainult lõhkuda püüdwat. Muu seas olgu öeldud, et terve K. A. artikkel on kirjutatud Tallinna täituru stiilis ja meil vähematki tahtmist ei oleks seda soppa nõristama hakata, kui K. A. ei puudutaks töölisele walusat küsimust, millest ei saa waikides mööda minna.

Teie, K. A., tahate sotsiaaldemokraatidele patenti anda ametiühisuste organiseerimiseks. Olen sellega nõus: sotsiaaldemokraadid tahawad ihust-hingest niisugust patenti saada, tahaksid küll ametiühisuslikku liikumist omaks eralõbuks teha, selleks abinõusid mitte liiga walides. Waimastel kuudel on sotsiaaldemokraatide asutawa kogu rühm õige agaralt maad mööda ringi käinud, et luua omameelseid, „sotsi-likke“, täiesti parteilisel alusel seiswaid ametiühisusi wastukaaluks teistele, „punastele“ ametiühisustele. Nimelt wastukaaluks, seda olete ise kümnel korral seletanud ja mitte ainult seletanud!

Teile ei olnud ametiühisusi tarwis töölise liikumise enese elustamiseks, waid oma aukliseks muutunud „sotsiaal-ministerliku“ partei paikamiseks, sest see ei tahtnud ministreid enam hästi kinni pidada. Teil oli omameelseid töölise organisatsiooni tarwis, et seda edukamalt jatkata „seltsimees“ Hellati poliitikat töölise liikumise lõhkumises, ametiühisuste purustamises. Teie, armsad sotsiaaldemokraadid, olete maani maha lõhkunud meie ametiühisused, teie olete neile raskemaid hoope annud kui tsaari ja okkupatsiooniga aja nuuskurid ja wõimumehed. Teile oli tarwis wormiliselt näidata, et waadake, tõsine töölise liikumine seisab meie platformil, „riiklikul platformil“, see ei tee ialgi strejke ega rewolutsiooni — see wõitleb „omade“ ministrite wahetaltusel.

Selle sihi arwasite kätte saawat sellega, et lasksite „omal seltsimehel“ terve sada paremat ja wilunumat ametiühisuste tegelast asjaatliku toorusega maalt wälja saata. Teisse oli liiga sügawasse juurdunud see stolõõpinlik arwamine, et töölise liikumine „punasuses“ on süüdi ainult nende „wõõra rahaga ära-ostetud juhid“. Saada juhid teise ilma — ning ametiühisused muutuwad sotsiaaldemokraatlikkudeks!

Eks te teinud warsti selletaolisi katseid äärmiselt terroriseeritud ja juhtideta jäänud Tallinna ametiühisustes, enamasti seltsimehe Hellati saadetud sõjawägede kaitse all! Palju poolehoidjaid suutis enesele wõita sm. Ostra-Oinas?

Teie katsusite ka prowintsis warsti peale selle oma noota wälja heita, ametiühisuste maakonna konwarentse organiseerides. Ja kui see kõik soowitawat wilja ei kannud, siis seadsite omad silmad maatöölise poole, lootes seal vähem klassiteadlikkude töölise hulgas anesid wõita.

Kuid ka seal õnnestas teie tegewus ootamatult wähä. Ka maatöölise enamus oskab juba wäga hästi hinnata kodukaswatatud kodanlisi elewante ja nende kollaseid ametiühisusi.

Nimelt kollaseid! Kollaseid ametiühisusi püüdsite teie asutada punaste wastu, püüdes ka sel wiisil lõhkuda töowäe ühist wäerinda.

Ja nüüd tulewad mehed Schweitsi ning kodanlise demokraatia lumistelt kõrgustelt ja hüüawad: meie oleme ametiühisusi organiseerinud, teie püüate oma demagoogia abil neid lõhkuda, püüate lõhkuda töölise ühist fronti oma parteilise poliitikaga. Olgu! Meie oleme püüdnud ametiühisusi rewolutsioniseerida ja see on teie kollaste ametiühisuste suhtes kahtlemata wäerinna lõhkumine. Kuid teie, armsad sõbrad, olete seda wäerinda lõhkunud sõjariistade, nuuskurite, politseinikkude ja aupolitseinikkude abil. Teie olete püüdnud asutada kollaseid ametiühisusi ja lõhkuda olemasolewaid punaseid ametiühisusi. Küstige sms Hellati käest, missuguste andmete põhjal ta kokku seadis 102 wäljasaadetu nimekirja! Ega igasugused Warfolomejewid meie mehed olnud — need kuulusid otsekohe Hellati „poliitilise poliitise“ alla!

Tõesti, „suur wahe on Subaatowi ja Gaponi — ning Asefi aegade ja meie aja wahel“. Tsaariaegsed Subaatowid ja nuuskurid wõiwad nüüd wäga hästi ka sotsiaaldemokraatliku siseministri teenistuses olla.

Teie toonitate, et „Eesti Sotsiaaldemokraatlik Töölise Partei“ ei olewat püüdnud ametiühisusi poliitikat kõrwale kiskuda. Muidugi! Ametiühisustel pidi ju olema määratu suure tähtsusega poliitiline ülesanne: walimistel sotside nimekirjale hääli koguda! Kuid see pidi olema ka ainukene lubatud poliitiline ülesanne.

Teie wahest teate ka, auwäärt seltsimees K. A., et I. Eesti ametiühisuste kongress läinud sügisel wastu wõttis otsuse, et praegusel silmapilgul ei saa ametiühisuste ülesanded olla ainult majanduslikud, waid eeskätt poliitilised, mitte ainult wõitlus töötugimiste osaliste paranduste eest, waid wõitlus kogu olewa kapitalistliku korra wastu. Ja teie teate wahest ka, et just selle resolutsiooni wastu wõtmise pärast teie poolt kongress laiali saadeti. Kuidas jääb siis lugu poliitikaga? — Teie seltsimees Ostra-Oinas seletas veel maatöölise ametiühisuste kongressil, et ametiühisuste liikumise ülesandeks olla majanduslik wõitlus. Sellega on ka wäga loogilises ühenduses teie ametiühisuste organiseerimise kawa ametiharude järele.

K. A. ütleb, et sotsiaaldemokraatide arwamise järele ei tohtiwat ametiühisused parteilisel alusel seista, „sest tegelikult ei saa parteilisel ametiühisusel tööd olla“ (mis mõte neil raswaselt triiktud sõnadel wõib olla, teab ainult jumal tae-

was ja wahest K. A.). Kuid ise saatsite teie ometi omad mehed maale parteilisi ametühisusi organiseerima, see tähendab niisuguseid ametühisusi, mis seisaks sotside mõju all, mis sotside poliitika ka wõi waikides heaks kiidaks!

Üleüldse on see tühi lori, nagu peaks ametühisused täiesti seisma väljaspool parteisid. Nagu wõiks nad seista väljaspool parteisid, ehk oleks kunagi seisnud. Niisuguseid parteita ametühisusi mina tööliste liikumise ajaloost ei tunne, ka Inglise tradesunionisid kaasa arwates. Ametühisused on ikka seisnud mõne poliitilise woolu, partei mõju all, olgu see nüüd kodanline, reformistlik-sotsialistlik ehk rewolutsioonilis-sotsialistlik. Kuid wäga tähelepanuwäärne on, et just kodanlised ja kodanlis-sotsialistlikud erakonnad tahawad igal pool, ka ametühisustes oma mõju maksma panna poliitilise erapooletuse katte all. Ja niisuguse erapooletuse katte all tahate ka teie ametühisusi ära kasutada omade parteiliste poliitiliste sihtide saawutamiseks.

Ametühisuslik liikumine saab paratamatult poliitiliseks liikumiseks, saab parteiliseks liikumiseks, peabki niisuguseks saama. Tähtis on ainult see, et ametühisuslik liikumine ei sattuks arglikule reformistlikule, enese huwide äraandmise, sotsiaalministerlikule teele, waid püsima jääks wana, wõitluses äraproowitud taktika juure.

Ametühisuslik liikumine ei saa olla „erapooletu“. Ta sattub paratamata teise sotsialistliku woolu mõju alla. Seda teate ka teie. K. A. wäga hästi, kuid teie Jupiterilik wiha „parteide wastu“ tuleb müüdugi sellest, et teie „suur“ „tööliste partei“ juba kõigilt positsioonidelt on jäädawalt wälja löödud ja et ametühisuslik liikumine läinud rewolutsioonilise sotsialismi radadele nii lünnas kui maal.

Iseseiswa rewolutsioonilise klassiwõitluse tähe all läheb ametühisuslik liikumine Eestis. Teie püüate seda juhtida reformistlikke „wäikeste tegude“, sotsiaalwabameelsuse teele. Siin on kaks seisukohta teineteise wastu, mida wõimatu on teineteisega lepitada, waid üks seisukoht peab pääsema wõidule, teine kaduma.

Sellepärast on igasugune kokkulepe ja ühistöö teiega wõimata. Wõimata niikaua, kuni teie püsima jääte paendliku äraandliku taktika ja ametühisuste sõjartistade abil lõhkumise juure kodanluse suureks rõõmuks.

Teie peate wõitlust kõigi abinõudega ametühisusliku liikumise häwitamiseks, sellepärast olete ka teie seal äraandjateks ja „kontwõõrasteks“, kelle wastu ainult wõitlust tuntakse.

K. F.

—o—

Wäike lookene sellest, kuidas üht „tööliste juhti“ liig madalalt oli hinnatud ja mis siis sündis.

„Sotsiaaldemokraadis“ nr. 108 palub „sm. Joh. Jans teatada, et ta Tartumaa tööliste ja maatameeste

täidesaatwast komiteest, kus iseseiswad sotsialistid enamuses on, wälja astub“.

Sm. Jans põhjendawat „oma sammu sellega, et Tartumaa maatameeste kongressil, kus nimetatud komitee waliti, kõik kandidaadid isiklikult üles seati, mitte parteiliselt. Pärast on aga komitee parteilisele alusele asunud“.

Herra Jansi wäljaastumine täidesaatwast komiteest sel põhjusel, et seal iseseiswad sotsialistid suures enamuses (Jans oli seal ainukese sotsiaaldemokraadina 4 iseseiswa wastu), on iseenesest nii tähtsuseta, et piinlik oleks sellest faktist juttu teha. Kuid asi ei ole ometi nii lihtne. „Suured tööliste juhjad“ ei astu nii lihtsalt mõnest komiteest wälja, waid seowad selle külge kõik omad poliitilised kellad ja isiklikud intriigid. Nii ka Joh. Jans. Weel maatööliste ametühisuste üleriiklikul kongressil ähwardas ta (omas täiendawas aruandes Tartu maatameeste täidesaatwa komitee tegewuse kohta) miiskisugust wahekorda iseseiswate sotsialistidega kongressil uuesti arutusele wõtta. Et see mitte ainult paljas ähwardus ei olnud, tõendab seegi, et Jans ühel täidesaatwa komitee koosolekul lubanud komitee esimehe walimise küsimust anda kongressile lahendamiseks. Kongress lõppes aga „sotside“ liüasaamisega ja Jans jättis oma „ähwarduse“ tagawaraks.

Lugu ise on järgmine.

Nagu teada, kukkusid sotsid läinud sügisel Tartu maatööliste kongressil haledasti sisse, muu seas ka komiteesse ainult Joh. Jansi läbi wiies. Meie seltsimehed walisisid aga herra J. Jansi meelega täidesaatwa komitee esimeheks, mille wiimane müüdugi, tähelepanemata seisukorra wormilisust, hea meelega wastu wõttis. Hiljem selgus aga, et J. Jans asutawa kogu liikmena Tallinnas elutsedes täiesti eemale jäi täidesaatwa komitee tegewusest. Ennast nii õieti „auesimeheks“ ülendades, missuguse seisukorra teised komitee liikmed pidasid ebaloomulikuks ja lõpuks otsusele jõudsid, et kui Jans mitmesugustel põhjustel ei saa omi esimehe kohuseid täita, siis tema asemele tuleks walida teine kohasem isik.

Niisugune „häbemata nõudmine“ täidesaatwa komitee enamuse poolt oli aga „tuntud tööliste liikumise tegelasele“ juba liig ning wähese kõhklemise järele wastuseandmisega täidesaatwa komitee nõudmise peale wastab Jans kirjalikult, ähwardades ja noomides täidesaatwat komiteed. Kiri on igatahes wäärt, et sellest wäljawõtteid kinni naelutada ajakirja weergudele.

Jans wastab punktide kaupa:

„1. Kui tuntud täidesaatwa komitee tegelane olen ma wahetpidamata sunnitud olnud põllutööliste ja maatameeste igasugust nõu ja juhatus andma, nii et küsimus on, kes praegusest komitee liikmetest komitee ülesannete täitmisel rohkem waewa on pidanud nägema.“

„2. ... Ei peaks õiglane ja otstarbekohane olema mind kui Eesti põllutööliste ametühisuste liikumise algatajat (harwendus igal pool minu. S. R.) ilma pikema jututa moonamehena kõrwale heita, juba minu tutwuse pärast, mis üle terve Eestimaa palju kaasa on aidanud põllutööliste hirmunud olekut wõita.“

„3. Komitee koosolekutest osavõtmist on mul seganud komitee enamuse ebakorrekst ülespidamine. Kongressil, kus täidesaatev komitee valiti, ei seatud komitee kandidaatide mitte parteide järele; vaid mina, kui koosoleku juhataja valimiste ajal, tutvustasin iga ühte kandidaatidest kui maakonnawalitsuse tegelasi... Freiberg, keda sots.-rew. partei tegelasena soovitati, kukkus läbi...“

„Kõigest sellest hoolimata teatas täidesaatev komitee enamuse esimesel komitee koosolekul, et mina sotsiaaldemokraadina komitee vähemuses olewat ja läks teise tuppa nõu pidama, kuidas esimehe valimisega on. Selleks ei olnud tal mingisugust õigust. Mina isiklikult jälle olin naeruväärilisesse seisukorda pandud: mehed, kes minu soovitusel abi komiteesse pääsesid, arvasid õigeks seisukohta võtma minna, kas mind mitte kõrwale tõrjuda.“

Edasi räägib Jans, et „komitee enamuse“ olla temale Tallinna viimiseks kaasa antud kongressi resolutsioone võltsinud. Konstateerin, et Jans ise lubamatul kombel on moonutanud ja sotsiaaldemokraatlikus sihis redigeerinud kongressi resolutsioone. Võrreldagu kongressi protokolle „Sotsiaaldemokraadid“ äratrükitud ja Jansi redigeeritud resolutsioonidega!

Jans lõpetab oma isaliku noomituse järgmiselt: „Mõlemad juhtumised olid niisugused, et kohe kokkupõrkamisi pidid välja kutsuma. Ma ei teinud seda asja pärast, olin aga sunnitud uute kokkupõrke-võimaluste kartusel komitee tööst kõrwale hoidma; et kuidagi komitee ümbervalimisteni läbi ajada. Niiud on mulle aga kauem vaikimine võimatuks tehtud, sest minu äraastumise nõudmine on, kõiki asjaolusid arvesse võttes, sots.-rew. partei huvides ette pandud. Kaugemale taganeda ei saa. Mina oma võitlusi maha ei pane, vaid selle vastu nõuan, et Beljaew kohe komiteest lahkuks. Nisama ei oleks mul Freibergiga võimalik koos töötada. Mis üle selle on, jätan teie komitee enamuse otsustada ja loodan, et ta õiglase ja korrekt wahekorra jaluseadmiseks tee leiab.“

Tallinnas, 16.IV.20.

J. Jans.“

Nii „tuntud täidesaatev komitee tegelase“ paawstlik vastus. Pange tähele: Jans oli enne esimest täidesaatev komitee koosolekut kaljukindel, et ainult teda, Joh. Jansi, „Eesti põllutöölise ametiühisuste liikumise algatajat“ (!), tohib komitee esimeheks valida. Wastupidist arvamistki ei võinud kellelgi olla! Ja ta tundis enese surmani haawatud olewat, kui komitee liikmed veel tarvilikuks pidasid enne mõtteid wahetada, keda valida esimeheks. Sellest samast oli küllalt, et ka esimeheks saades haawatuna loobuda töölise liikumise tegewast tööst, kui sarnane loobumine täidesaatev komitee tegewust halwata ähwardas ja teised liikmed nõudsid, et „esimees“ kas omi kohuseid korralikult täidaks ehk esimehe kohalt „loobuks“, siis arwas see väike sot-

siaaldemokraatlik paawstikene enesel täielise õiguse olewat nõuda, et sm. Beljaew otsekohe komiteest lahkuks! Ta arwas enesel üleüldse õiguse olewat kongressil walitud isikute suhtes walikut teha, pidades ka seda nõudmist juba ette otsustatuks, lubades komitee enamusel seisukohta võtta ainult neis küsimustes, „mis üle selle“ on.

See on juba waimuhaige jaburdamine wõi äärmiselt arenenud enesetunde haiglane awaldus. Töölise liikumine, selle huwid ja ülesanded on herra Jansile ainult tühi puru! Mitte Jans töölise liikumise, vaid töölise liikumine Jansi jaoks — seda nõwab „täidesaatev komitee tegelase“ sotsiaaldemokraatlik arusaamine.

Jans süüdistab täidesaatev komiteed parteilikuses, ilma et ta aga selleks miskisuguseid tõendusid tooks. Ega Jans ometi ei nõudnud, et t. k. oleks saanud üheks minister-sotsialismi osakonnaks. Mina omalt poolt leian, et täidesaatev komitee on sotsiaaldemokraatide vastu palju leplikum olnud kui see kasulik oleks töölise liikumisele. Seda näitab ka see fakt, et Jans kõigest hoolimata ometi alguses waliti täidesaatev komitee esimeheks. Üleüldse on täidesaatev komitee kogu aeg ajanud kõige parteitumat, erapooletut poliitikat.

Jans leiab jälle põhjust uhkustamiseks omade teenetega töölise liikumises. Tema olla „wahetpidamata sunnitud olnud põllutöölisele ja maatameestele igasugust nõu ja juhatus andma“. Wõib olla, et ta seda paaril korral on teinud. Kuid seggi maatameestele antud „nõu ja juhatus“ seisist wist ainult selles, et ta neid juhataks täidesaatev komitee sekretääri J. Sutti juure põhjalikumalt „nõu ja juhatus“ saama, sest Jans ise ei olnud loomulikult kunagi „kursis“.

Siis need täidesaatev komitee walimised kongressil... Kes kongressist osa wõttis, see nägi küll, kuidas Jans tahtis sotsialiste-rewolutsionääre läbi wija, kuidas ta neid soovitas... Meie seltsimehed läksid läbi sellepärast, et nad suutsid kongressi suure enamuse lugupidamise wõita. Jans pidas küll pika kõne „maakonnawalitsuse tegelase“ sotsiaaldemokraadi Bach'i heaks, teda kui maakonnawalitsuse esimeest iseäranis soovitades, kuid sellest hoolimata kukkus Bach „läbi“, sai koguni kümne wõrra vähem häält kui seltsimees Freiberg, keda keegi ei „soowitanud“, kes üleüldse kunni walimisteni kongressil ei wõitunud ja keda Jans koguni enne walimisi katsus „maha teha“. Jansi soovitus wähenaldas nii häälte arwu, kuid materdamine suurendas...“

Nisugune on sotsiaaldemokraatide ja Joh. Jansi „parteita“ ametiühisuste organiseerimine...“

Jansi lugu näitab kujukalt, kui wõrd on võimalik „ühestöötamine“ sotsiaaldemokraatidega ametiühisuslikus liikumises. Olgu see jäädawaks õpetuseks meie seltsimeestele ametiühisuste tegelastele! S. R.

—o—

Kitsal wärawal.

Nii ettewaatlik, mõõdukas ja sentimentaalne ka meie seadusalgatusline kirjg Eesti wabarõigis üleüldiselt on, korduwad juhtumised, kus üks ehk teine „kaht-

lane" eelnõu kitsa wärawa taha kinni jääb. Kord on selleks „nõelasilmaks“ kust „kaamel“ peab läbi pugema, Asutawa Kogu komisjon, teinekord jälle „täiskogu“ ise. Komisjon kärbib, Kogu kärbib — ja mis wälja tuleb, seal ei tunne enam isa ema poega ära. Kuid juhtub ka nii, et mõnel komisjonil natuke kodanlist julgust jätkub ja ta midagi wiisipäralist walmis saanud, siis leidub Kogus küllalt jalgu ette ja taha panemiseks, et eelnõu kukutada, komisjoni tagasi anda, wõi täbaramal juhtumisel — aega wiita.

Üheks niisuguseks ajawiitmise objektiks on saanud haiguste wastu ja emade kinnitamise seadus. Sellel seadusel on suur sotsiaalne tähendus töötawatele lihtidele, see on üks neist seadustest, mis teatawa kihi majanduslikku julgeolekut kindlustab. See seadus on juba mitu korda kõrge kogu ette jõudnud ja jälle tagasi komisjoni rändanud, nagu kuulda, peaaegu suwipuhkusele. Nimelt olewat töökaitse komisjon wahepeal jälle natuke „targemaks“ saanud, kawatseb eelnõu põhjalikult uuesti läbi töötada, uusi nõuandjaid ja asjatundjaid juurde kutsuda — wõib olla saab eelnõust tõesti wiimaks niisugune „mõistlik“ seadus, mis kuu nelja wile pärast libedalt läbi läheb — muudugi kui Asutaw Kogu niikaua weel töötab.

Teine niisugune seadus, mis Asutawas Kogus wiimasel ajal hirmsaid wintsutusi üle elab, iseäranis paremal tiival maawärisemisi sünnitab ja iga nädal komisjonis „meelt parandamas“ käib, on meie kuuluse seisuste kaotamise seadus. Seda seadust hakati juba Asutawa Kogu esimestest päewadest „kawatsema“, hiljem hakati teda tegema, weel hiljem Asutawas Kogus arutama — aga edasi ta ei nihku. Taheti seisusi kaotada ajutise walitsemise korra wastuwõtmisega, ei saanud. Nüüd püütakse seda kätte saada eriseadusega — ei saa. Warsti tuleb põhiseadus — demokraatlise wabariigi põhiseadus, kas sealgi seda saab! Deklareeritakse, ja — aga konkreetsete normide juures midagi läbi ei lähe. Herrased kannawad oma esisade wausulgi edasi. Saksa minewiku ja Eesti tulewiku aadelid teewad kõik, et komisjoni e uute „paranduste“ üle pead murda anda. Ja siis see wälispoliitika. Meie kuulsad ärakarganud parunid ja vonnid hakkawad jälle tasapisi „kodumaale“ tilkuma ja kes weel luba kätte pole saanud, seisawad sabas ja ootawad piiri taga korda. On selge, et see mitte siiski wälja ei anna, kui wälispoliitikas mõisnikka ja muud aadeli värki sisse weame ja kodus, sisepoliitikas, seisusi kaotame. Missugune parun ja vonn weel Eesti-maale tuleks, kui ta siin kõik wausuled „üle andma“ peab ja enam parun ja vonn ei saa olla. Ei, seisuste kaotamisega peame ettewaatlikud olema, see on ju „Aasia sotsialism“!

Wäga huwitaw ja iseloomulik on see oluliselt nii suure tähendusega reform, mis Asutawa Kogu seadusandline komisjon uue perekonna-seaduse eelnõuga kätte tahab saada. Huwitaw on ta sellepoolet, et ta suure hooga alustatud on ja iseloomulik sellepoolet, et ta mõnes osas kõige kristlikumas waduses õndsat kirikuseadust kopeerib. Just kui oleks ka kodanline abielu mõni „jumalast seatud“ asutus. Ühe sõnaga, ei ühtlast moraali, ei ka ühtlast stiili.

Selles mõttes on uus perekonna-seisu seadus kurioosum, mis kogu meie seadusandlust ja riigi ehitamist ta kiriwuses, ebakõlades ja kindla põhimõtte ja plaani puuduses iseloomustab.

Eelnõu demokraatline osa wiib tähtsa uuenduse läbi-kodanlise abielu. Weel enam, ta tunnistab kodanlise abielu ainukeseks seaduslikuks abieluks, kuna kiriklike laulatus „era asjaks“ jääb. Opetaja tohib laulatada ja ristida alles siis, kui riikline registratuur omad aktid ära on teinud. Laulatab ta ilma selle registreerimiseta, sesjab niisugune abielu väljaspool seadust. Mäletan, omal ajal heideti nalja selle üle, kui enamlaste tribunaalid ja registreerimise asutused abielusid sõlmisid ja lahutasid. Mis sõlmimisesse puutub, siis on eelnõus asi tõesti praktiliselt ja lihtsustatud korras läbi wiidud, kuigi mõne üksikasja juures waielda wõib. Mis aga selle wabameelsuse juures üllatab, on abielu lahutamise paragraafid. Need on kiriku perekonnaseadusest ja moraalist muutmata wastu wõetud! Kujutage enestele nüüd üht seadust ette, mille üks osa wastab kõigiti moodsatele waadetele, millel otse rewolutsiooniline pööre, — ja teine osa ulatab tagasi keskajani ja kirikuisadeni... Abielu sõlmitakse peaaegu nagu enamlaste tribunaalis, aga abielu lahutamine sünnib — kristliku taewalõidu normide järele.

Perekonnaseisu seadusel, mis kodanlise abielu maksma paneb ja seega konkreetne samm riigi ja kiriku lahutamiseks on — sellel perekonnaseisu seadusel on suur poliitiline tähendus. Kuid perekonna elu enese normeerimises, sotsiaalselt ja majanduslitselt, ei ole sellel wälisel „poliitilisel“ wormil suurt tähendust, kui sisu endiseks jääb. Kas kedagi nüüd õpetaja wõi ilmalik ametnik koku paneb, kas nüüd sõlmitud wõi laulatatud abielu „seaduslik“ on, ega sellega weel midagi normeeritud ei ole. Waid tähtsam perekonnale on see, kuus on normeeritud abikaasade õiguslitsed wahekorrad perekonnas, abielus eneses, kas wastab siin uus seadus aja nõuetele. Ja kui see sisuline külg wanu wigu ei paranda, on seadus alalhoidline, sotsiaalses tuumas alalhoidline, kuigi talle riigi ja kiriku lahutamise radikaalselt sousti üle on kallatud.

Kodanlikku abielu astumine sünnib wäiksema ja lihtsama tseremoniaga, kui oli see kiriklikus abielus, nii et abielu astumine wormilisest küljest kergendatud saab. Kuid teisest küljest on teada, et perekonna-elu tragism mitte selles ei seisa, nagu oleks kiriklikku abielu astumine tehniliselt raske olnud — see wõis teinekord wäga lihtsas korras sündida. Waid traagiline oli see, et abielust walla pääsemine kõigiti raskendatud, et inimesi, kes koos elada ei saanud ja ei tahtnud, seda sunniti tegema. Abielu wormi tühja kotti kramplikult püsti hoides ja inimesi, keda „Jumal kokku pannud“ paragraafidega lisaks ükssteise külge abeldades, sündis see demoraliseeriw seisukord, et suur osa abielusid on abielud ainult paberil ja et selle laitmata wormilise külje all sündis ometi teine work tegelikka abielusid, mida sanktsioneerida ei olnud wõimalust. Lahutamise raskendused, mõttetud raskendused — on meie aja abielu kõige demoraliseeriwamaks

teguriks, sünnitawad kõige kurwemaid, mustemaid ja hädaohhtikumaid nähtusi perekonnas. Ja perekonnaseadus, mis stin wanu seadusi kopeerib, mis seda suurt probleemi uue aja mõistete ja kõlbluse piires üles ei wõta ja radikaali pöört ei too — ei ole perekonnale normeerimiseks sjsuliselt midagi teinud.

Asutawa Kogu perekonna-seisu seaduse eelnõu pa-neb maksma kodanlise abielu wälise wormi endise kirikliku abielu moraali ja sisuga. Abielu registreerides ütleb seadus, et abielu on kahe inimese waba leping. Abielu lahutamisel ütleb see seadus: waba leping, mis mitte wabal kokkuleppimisel ei lõpe, waid kriminaalsel teel, üks teist peab kurja tegema. Nii saab siis ka uue seaduse järele abielu niisuguseks asjaks, mis ainult kuritegewuse ja kõlwatusega wõib lõp-peda.

—kas.

—o—

Rahwuswahelise ametiühisusliku liikumise kohta.

(Wenemaa ametiühisuste 3. kongressil wastu wõetud resolutsioon).

Rahwuswahelist proletariaadi wõitlust ei peeta mitte kapitalismi uuenduse, waid tema häwitamise pärast.

Kõik iseteadlikud rewolutsioonilised elemendid selles rewolutsioonilises wõitluses koonduwad iga päewaga ikka rohkem ja julgemalt III. internatsionaali ridadesse, kui organisatsioon ümber, mis on üleilm-lise proletariaadi rewolutsiooni kantsiks.

Wenemaa ametiühisused, kes töötasid käsikäes kommunistliku parteiga wõitluses kapitalismi häwi-tamise töös Wenemaal, ei wõi jääda wäljaspool III. internatsionaali ja seepärast otsustab 3-mas ametiühi-suste kongress:

Astuda ühendusse III. internatsionaaliga, üles kut-sudes kõigi maade rewolutsioonilisi ametiühisusi järg-nema Wenemaa organiseeritud proletariaadi ametiühi-suste eeskujule.

3. ametiühisuste kongress wolitab ülewenemaa-list ametiühisuste kesknõukogu astuma ühendusse kõigi teiste maade ametiühisustega, kes peawad rewolutsioo-nilist wõitlust kapitalismi häwitamise pärast, njsama ka selle rewolutsioonilise wähemusega ametiühisustes, kes weel wanal seisukohal asuwad.

3. ametiühisuste kongress wolitab ülewenemaalist ametiühisuste kesknõukogu astuda selleks kõik sam-mud, et aidata kõigi maade tööliste kasutada Wene töölisteklassi katseid majandusliku wõitluse alal.

Kongress wolitab ülewenemaalist ametiühisuste kesknõukogu juhatuset wõtta kohasel silmapilgul kõik abinõud tarwitusele, et üleilmist ametiühisuste kong-ressi kokku kutsuda ja ühes III. Internatsionaali täide-saatwa komiteega pöörata üleskutsuga kõigi maade tööliste poole, milles seletatakse ametiühisuste üles-andeid üleilmilises wõitluses tööliste diktatuuri pä-rast.

—o—

Töötalgude aastapäew Wenemaal.

Kord ütles tuntud Saksa demokraat Jakobi: Üheainsa tööliste ühingu loomisel on suurem täht-sus, kui Sadowi juures ärapeetud lahingul. Ja-kobil oli õigus. Sadowi lahing otjustas Austria-Preiſimaa sõja saatuse, määras kindlaks Preiſimaa ülemwalitsuse Saksamaa üle. See nähtus iseeneſest aga, mille tekkimisele ta kaasa aitas — nimelt ühise Saksamaa loomine Preiſimaa ülemwalitsuse all — on wõrdlemisi lühikest aega kestew nähtus. Kapita-listlik Saksamaa on kuristiku äärel. Ta seisab uue kommunistliku muutuse eel, millel pole ühisi Sadowi lahinguga.

Just wastuoksa, iga uus tööliste ühing on pro-letaarlaste uus kindlus, millele toetades proletar-iaat wõidab ära igaweseks kapitalismi ja ehitab kauaks-kauaks ajaks uue sotsjalistliku ilmakorra. Sadowi lahingu wõitja, Moltke, ehitas teda olewiku jaoks, kuid need tööliſed, kes ajutasid esimesed töö-liste ühingud, ehitasid tulewiku jaoks.

Jakobi näitust waadeldes, peame ütlema praegusel ajal, et esimesel kommunistilisel töotalgu or-ganisaatsioonil on ajaloos suurem tähtsus, kui mis-jugustel tahes imperialistliku sõja lahingutel.

Kui need lahingud, millesid peab praegu Nõu-kogude-Wenemaa siſe- kui välisfrontidel, otsusta-wad suure töowõidu küsimuse kapitali üle, sotsia-lismi wõidu kapitali üle, ja milistel on seepärast suur ajalooline tähtsus, siis möödaläinud imperia-listliku sõja lahingud otsustasid ainult küsimuse, kes peab surmale mõistetud kapitalistliku ilmakorra ajutine walitseja olema, kuna nüüd iga uus sõda-läinud kommunistlik töotalgu on uus aluskivi kauaks-kauaks ajaks ülesehitatawas kommunistilises ühiskonnas. Kommunistlikkude töotalgude osawõt-jad ja organisaatorid woiwad õigusega ütelda, et nad ehitawad igawiku heaks.

Esimene töotalgu organiseeriti Moskwas Mosk-wa-Kaasani raudtee tööliste-kommunistide poolt ühe sm. lukusepa algatusel aasta tagasi.

Töotalgude idee kanti Moskwa-Kaasani raudtee töökodadest edasi teistes Moskwa, Peeterburi ja terme Nõukogude-Wenemaa töökodadesse, asutus-tesse ja wabrikutesse. Wõib julgelt ütelda, et praegu ei ole Nõukogude-Wenemaal linna, kus poleks or-ganiseeritud töotalgud. Ka küllades organiseeritakse töotalgud. Esiteks wõtsid töotalgudest ainult tööliſed-kommunistid osa, kuid warsti wõtsid liikumiseſt laialt osa ka parteiud ja mitte-tööliſed.

See suurel määral töotalgude laialilagunemine, nende üleilmine edu tunnistaswad selgelt, et neis leiti väga õnnelikult uus töö organiseerimise kuju praeguse ülemineku-ajajärgu jaoks, töökuju, mis on isearaliliselt wäärt selle poolest, et ta kujutab ene-sest tulewiku omakasu püüdmata kollektiivtöö eeskujuu.

Töotalgud on tähelepanemiseväärne nähtus mitte ainult kui abinõu wõitluses meid ahwardawa

majanduslike lagunemisega, waid ka kui tulewiku töö organiseerimise algus.

10. mai — esimese töotalgu organiseerimise päew — on alati tähtis kui ühe suurema ja huwitawama sündmuse aastapäew proletariaadi wõitluse ja sotsialismi ülesehitamise ajaloos.

„Prawda“.

*

Esimese mai töotalgud Moskwa sõlme raudteedel.

Kui kokku wõtta kõik saadud teated esimese mai töotalgu tagajärgedest Moskwa raudteedel, siis saame järgmise üldpildi:

Töötati 131 kohas 57.620 töölise ja 579 küüdi osawõttel.

Neist töölisest kuuluvad parteidesse 36.571; nad töötasid Rääsani-Uraali ringkonna, Nikolajewi, Kaasani ja Kurski raudteedel. Üldiselt töötas neil raudteedel 1.951 kommunisti, mis keskmiselt wõttes teeb wälja 5,33 prots. kõigist seal töötawatest töölisest, kusjuures see protsentide arv kõikus ringkonna raudteel 15,5 pr. ümber, Kurski raudteel kunni 2,65 prots., Nikolai raudteel 7,1 pr., Kaasani — 3,66 pr. ja Rääsani-Uraalil — 3 prots. Teated puuduvad 21.049 talgust osawõtjate parteisest kuuluwuse üle.

Kõrget töowiljakust näitasid üles 23.829 inimest, kellele töowiljakus oli, keskest wõttes, 62,77 protsenti harilikust, kusjuures kõige kõrgem töowiljakus oli Kurski raudtee töölise juures (140 prots.), kõige wäiksem aga ringkonna raudteel (25 prots.). Kõigi raudteetööde tagajärjed, wäljaarwatud põhja raudteed, on järgmised: remondist wälja lastud 113 wedurit ja 1 sõewagun.

Koost lahti wõetud on 5 wedurit, remonteerima hakatud 28 wedurit ja 2 sõewagunit.

Ära on parandatud wagunid järgmiselt: postwagunid — 2, sõiduwagunid 58, kaubawagunid — 52, jääwagunid — 21, tšisternisi — 20, lahtiseid prahiwagunid — 22 ja mitmesuguseid teisi — 293.

Korda seatud on 7 wagunit, koost lahti wõetud — 6 wagunit, järel waadatud — 6 wagunit. Liiprid wähetatud 1.064, kokku seatud on teed 515 silda, koost lahti wõetud 225 s., parandatud teid 443 s. pikkuselt ja prügist puhastatud 804 silda.

Täidetud on 892 wagunit mitmesuguste koormatega (puu, raua, prügi jne.), 71 prahiwagunit palkidega ja telliskiwidega, 1504 liipritega, 5 — puudega, 35.503 puuda mitmesuguste koormatega.

Wälja laaditud on 1.122 wagunit mitmesuguste koormatega, 22 lahtist wagunit, 20.075 lauda, 3.241 liiprit, 15 rööbast ja 20.221 puuda mitmesuguseid aineid.

Kokku pandud on: 287 rööbast, 1000 liiprit, 18 wagunit puid, 1464 silda puid, 7630 lauda, 7 kubiksilda laudu, 1272 palki, 3100 kilpi ja 36 kogutist liipreid.

Peale selle on veel mitmesugust tööd tehtud: puid rajatud, ruume puhastatud jne.

„Ekonomitscheskaja Shijn“.

—o—

Esimese mai jalutuskäik.

(Jules Romains'i jutustus. Prants. k. J. S.).

— Mina, — seletas sadamatöölne, — ei näinud 1906 aasta esimest maid, millest jutustasite; selle eest nägin 1907. aasta esimest maid.

— 1907? Siis ei olnud ju midagi iseäralikku, kui ma ei eksj.

— Tõsi, mitte midagi iseäralist... Aga oli siiski midagi. Eelmise aasta konksu korrata ei saanud me. Esiteks, üles soendatud kraam ei kõlba. Ja peale selle, olgu ta nüüd kuidas oli, kõik ei läinud meil libedasti, kuigi seda iga hästi tunnustada ei tahaks. Juhid ei jäänud asja käiguga rahule. Kodanlased tundsid kahjuröömu: „Palju kitsa, aga wähe willu“. Ühe sõnaga, tagajärg oli wäike!

Targad ei näita kohe kõike oma jõudu, wõi on tarwis kindel olla oma kordaminekus.

1907. aastal walmistati esimese mai wastu ilma kärata. Ei antud teada kohtumõistmise päewa tundi (ega Issanda wiha minutit. Ei, kõik nii tasapisi. Kodanlased ei kartnud. Nagu polekski olnud esimene mai, waid mõni lauakiriku minek.

Te pole ial ennem näinud nii kasinat eeskawa. Mõni wäike mitting, muidugi hommikul, enne lõunat. Kõneained kõige harilikumad; noh midagi rahuliku jutuajamise sarnast, et wanemat kojameest mitte äritada. Ühe sõnaga, süütute taste koosolek, nagu keegli mängimiseks wõi midagi sellesarnast.

Pärast lõunat? Noh, muidugi jalutus. Sest mis te ikka saate teha rahulikkudele kodanikele, walijaile, perekonna isadele kewadisel keskpäewal, kui nad wabad on tööst ja kui wihma ei tule? Kui te kõlbline inimene olete, siis te kõrtsi ega kohwimajja ometi ei astu. Jääb järele — jalutuskäik.

Kuhu minna? Egas ometi omas linnajaos wõi oma wabriku ligi; ei tasuks waewa. Suurtel hulwaaridel ei kõlba ka mitte; liiga palju rahwast. Kus siis? Pariisis on ju kenä kohti; wõtke näit. Elüseumi wäljad ja selle ümbrus. Siin on kõik, mis tahate: puud, tiigid, pingid; peale selle, tänawad on siin rahulikud, wõib lobiseda, ilma et tarwitseks karjuda kõigest kõrist, nagu kurdid.

See oleks muu seas wiisakuse ülesnäitamine rikaste wastu. Nad ei julge tulla meie linnajagudesse; neil on nagu piinlik meid eksitada. Hea küll, teeme siis ise esimese sammu! Wajume nende poole, ajame wõeldi juttu: „et kuidas, wennaksed, siis ka elate, ja kuidas käsi käib, et teil korterid niisugused mugawad ja hästi sisse seatud, ning ahjud ei anna wingu, kas söögi-isu on ka hea ja?“ Nagu näete, kohmetus kaob kohe ja me saame sõbraks. Wabadus, sarnasus, wendus.

Nii siis, kell 2 olin ma Konkordia platsil, Elüseumi wäljade hakatusel. Kaasas kaks seltsimeest, Birette ja Dejelard. Mõistagi tööriietes. Esimese wõorsilkäigu puhul ei tahtnud me asjata toredust taga ajada. Tulime niisama, naabri moodi, tööbluusides.

Nii oli kokku kõneldud. Mingisuguseid rongikäike; selle wastu, kõrwal hoida isegi wäikseist salgakes-test, et politseile mitte põhjust anda. Lahus pidime

kella kaheks Konkordia platsile jõudma, kes metro-politeenil (maa-alusel raudtee), kes omnibusides, kes jalgsi; siis aga, ilma kellegi juhatajata, Elüseumi väljade poole liikuda. Mis teil seile vastu on öelda? Kellelgi pole ju keeldud hulkuda neis linnajagudes? Muidugi, meie polnud end välja ehtinud, aga „frakid ei ole sunduslikud“.

Politsei ei teadnud, mis teha. Minewa-aastane kära ei olnud veel ununenud, ja ka nüüd ootis ta midagi raksatawat. Teisest küljest ei tahtnud ta aris-tokraatlikule linnajaole hirmu peale ajada. Elüseumi väljade kuulutamise piiramise seisukorda oleks rusa-walt mõjunud. Niisugune asjaajamine kõlbab ju ai-nult tahmanäoliste linnajagudele. Ühe sõnaga, waa-raod murdsid päid. „Lihtne jalutuskäik?“ Kahtlane. Kindlasti hauduwad midagi.

Kuidas talitas Lépine (endine Partisi politsei ülem)? Ministeeriumide hoovi es ja ligi olewais ka-sarmutes olid peidus politseinikkude salgad. Pealt näha aga mitte kihku-kõhku. Ühiki politseinikku, lin-nawahti. Nagu juhaslikult tuli hulga waaraodel hirmu üksi jalutada. Elüseumi väljade warjukail alleedel. Nad loowisid unistajate nägudega nagu armastajad. Mitte wähe neist ei kannud erartideid.

Kui seda mitte arwesse wõtta, siis oli wäljadel harilik ilme. Rikkad meie lehti ei loe; kodaniline aja-kirjandus aga ei kuulutanud midagi kindlat. Nad olid kaugel mõttest, et see sünniks neil, nende tänawail, nende linnajaos. See on ju rikkastele nii wastumeelt!

Kahtlemata, rikkad kardawad meid ja mõtlewad tihti meist. Neile näib aga, et meie öleme jumal teab kus taga merede ja maade, maailma otsas. Neil on raske kujutella, et meie elame siinsamas, Partisis. Neil on mingi kujutus meist, aga meid nad põrmugi ei tea, — iseäranis nende naised ja lapsed. Oma ri-kastes linnajagudes on neil mõni kodune kerjus, kaks-kolm tosinat santi, kes peaaegu jumalat käiwad pa-lumas, kuna nad kerjawad kiriku uste ees ja aluskoti-des hoiawad suuri wäärtpaberite pakkisid.

Meid aga, kordan, pole nad kunagi näinud. Mui-dugi, kui nad mootoritil suwimajadesse sõidawad, tuleb neil mõne töölisteaguli tänawat mööda sõita. Aga need tormawad nii ruttu, et toredad daamid wae-walt saawad hüüda: Jumal, kui inetu siin on!

Nii siis, kujutlege Elüseumi wälju keskpäewal. Lapsetüdrukud, üles puhutud ja rumalad, umbes kui sinu lilkapsad; toolidel — ülesehitatud moodnaised tillukestega, kes riiete wärwi; iga wiie minuti järgi piiksuwa häälega: „Roger! Roger! Ara puutu liiwa!“ Siinsamas noored herrakesed tsilindrites, libedate nä-gudega, ära soetud ja pilguga, mis woorimehe hobust meele tuletab.

Need hernehirmutised on mulle kõik wastikud. Ma ei kadetse nende rikkust ega nende elu. Nad sisendawad musse otse wastikust. Ma leian nad nii rumalad olewat, et wii otsekohe tapamarija. Wõi olete näinud nooritsewaid wanamehi? Kolm allesjäänud juuk-sekarwa on ära wärwitud, käiwad hüpeldes, hallit päalistet kingades, keerutatwad kuldnupuga keppi, ja kõik nende liigutused on nii naljakad ja katkelised,

kui automaatidel pesumagasiinide aknail. Jumala eest, teile oleks wastik näkkugi sülitada!

Ja lapsed? Kuidas ma wäkseid armastan, aga neist ei näi mul kahju olewat. Neid õpetatakse inimesi põlgama, nina püsti kandma, enne weel kui lugema. Peaksite nägema, kuidas nad tänawa pühkija peale waatawad! Ja see toon ammede vastu! Ja seda kõik sellepärast, et nende wanaisa kauples orjadega wõi wanaema müütas prille Frankfurdis.

Lühidalt, kõik nad, noored ja wanad, ei äima-nud midagi, nad konutasid oma ette nagu igapäew. Suurem osa ei mäletanudki, et see esimene mai on, ega mitte teine wõi kolmaskümnes. Nad mõnulesid päikse paistes, kes sellest üsna meelitet tundis olewat. Järgneb.

—o—

Ajakirjandus ja elu.

**Põllutööminister, tööerakond ja sotsiaaldemokraadid
maatöölise kongressil.**

„Waba Maa“ jutustab oma 106. nr-is ilusat mui-nasjuttu omadele lugejatele maatöölise ametiühisuste kongressilt. Esiteks leiab „W. M.“, et iseseiswatel sotsialistidel olnud kongressil „kõige rohkem“ 9-hää-letine ülekaal, kuid seile kõrwal olnud „ülitatawaks näh-tuseks“, et kongressil wastuwõetud resolutsioonid, mis „iseseiswate“ mõnehäälelise enamusega läbi läksid, sisuliselt sotsiaaldemokraatide omad olnud. Usume. „Waba Maa“ teab kõik. Ning ta teab ka ehk meie uudishimu waigistada, mis paharett siis sundis sot-siaaldemokraate wihast punaste nägudega wõitlema iseseiswate „sisuliselt sotsiaaldemokraatlikkude“ reso-lutsioonide vastu?

Edasi jutustab ta, et sotsiaaldemokraadid sel wii-sil sisuliselt jäänud kongressi peremeesteks ja löö-nud „oma wastaseid ka seal, kus tööliste kogu seda aimatagi ei teadnud ja weel — mis kõige kentsakam — sagedasti „iseseiswate häältega“.

Waesed iseseiswad sotsialistid! Millega olete küll Issanda wiha enese peale tõmmanud, sest saatus ise „Waba Maa“ näol mängib teiega narrimängul! Teid oli küll kongressil enamus, teie walitsite ainult omad mehed nõukogusse ja omade meeste enamuse juha-tusesse, tere walitsite läbi kõik omad resolutsioonid — ja omelt „laid sotsiaaldemokraadid kongressi pere-meesteks“ ja löid iseseiswaid — iseseiswate eneste häältega! Imelikud on Issanda ja „Waba Maa“ „ise-seiswad“ teed!

See oli aga alles pisitillukene üllatusekene selle suure üllatuse kõrwal, mis edasi tuli... Las' „Waba Maa“ ise jutustab: „Kuid kõigi üllatuseks ilmub kor-raga juhatause laua juure põllutööminister, kes senni waikselt kuulajate ridades istunud, ja hakkab kõnele-ma. Põllutööministrit kuulatakse nagu huwitawat jut-lust kirikus (imetegu!)... Tundus, et kõik on rahul-datud... Põllutööminister sai kongressi päewakange-laseks... Neilt, kes tööerakonnale naha peale tahtsid käia („W. M.“ on ka inimeste salajasemad mõtted teada!), oli ministri ülesastumine kõik trumbid käest ära wõtnud...“

Sa armas Jumal küll! Sotsid löid iseseiswaid iseseiswate häältega, aga tööerakondlased löid mõlemaid jällegi iseseiswate häältega, sest iseseiswate häältega wõeti vastu resolutsioon maaküsimuse kohta. Nüüd on kõigile selge (selge ei ole ainult sellele, „kes üleüldse midagi ei taha aru saada“!), ka „Waba Maale“, et mitte „sotsiaaldemokraadid kongressi peremeesteks“ ei jäänud, waid tööerakondlased, ja nimelt — iseseiswate häältega. „Waba Maa“ on ainult wiisakas, väga wiisakas (nüüd „Euroopa wärawate“ ees õnib „Waba Maagi“ wiisakaks!) ja kirjutab tagasihoidlikult „sotsiaaldemokraadid“ seal, kus ta mõtleb „tööerakondlasi“.

Muidugi, muidugi! „Waba Maa“ juhtkirjanik -nd. oli ju lõpuks päris Jumala üksi „kongressi peremeheks“...

Politiilise wanawara kogumise teekonnalt.

Selsamal päewal kirjutab ka keegi Jaan Järwe „Postimehes“, et „maatöölise liidu juhatuses on iseseiswate sotsialistid enamuses. Kuid sellest ei tule järeldada, et nende taga maatöölise enamuse seisab“. Maatöölise enamuse seisab, kui „Postimehe“ nõuetele kohaneda, siin muidugi rahwaerakondlaste ja Jaan Järwe taga?

Postimehe arwates ei olewat iseseiswatele sotsialistidel üleüldse miskisugust pinda Eestis. Sest „riiklist elu elada tahtew rahwas ei saa üga wõi omaks wõtta iseseiswate sotsialistide sihte ega taktikat, ega käest anda wäärtusi, mille saawutamiseks nii palju wau ja waewa nähtud“. Et neid wäärtusi alal hoida, „selleks on tarwilik sisemine rahu, kõikide rahwakihtide solidaarne koostöötamine, selleks on waja kaswatada usku ja lugupidamist omariikluse aatesse kõikides kodanikkudes. Iseseiswatele sotsialistidele ei ole omariikluse mõte tähtis, waid ainult klassihuwid.“

Ühe sõnaga, Jaan Järwe räägib nagu mõni Jaan Tõnisson, et sotsialism ja klassiwõitlus Eestis wõimatu olewat, ei wastawat Eesti iseloomule. Wahe on ainult selles, et Tõnisson rääkis seda sel ajal, kui „sotsialistiga“ wäikeid lapsi hürmutati, kui Teemant ja Päts peaaegu sotsialistid olid, kui Ast ja Martna weel klassiwõitluse alusel seisid ja kui Jaan Järwe weel Aleksandri gümnaasiumiski ei käinud. Jaan Tõnisson väljendas sellega igatahes ühe omadest kõige algupärasematest mõtetest, mida ta nüüd, kus Eestiski sotsialistidest ja klassiwõitlusest puudust ei tunta, waewalt enam tõsiselt kaitseks. Jaan Järwe on aga lihtne wanawara korjaja, kes Jaan Tõnissoni mõtte- raasukesti näsides noore üliõpilase waimustusega unistab sellest, kuidas rutemalt Jaan Järweks saada.

Ega klassiwõitlus ja iseseiswa klassiwõitluse alusel seisew sotsialistlik partei Jaani ilusast unistusest just palju ei küsi!

Hüsteeriline jaburdamine „Sotsis“.

Keegi hüsteeriline herra wõi proua (arwatawasti proua, sest mees ei lange üalgi sarnasesse hüsteeriasse ega nii mõttelagedasse kohwimestesse) on peale maatöölise kongressi ennast „seaks wihastanud“, nagu üteldakse, ja wõtab kõik abinõud tarwitusele, et oma arwates hoopis anda neile neetud pahempoolistele, see-

kord muidugi iseseiswatele sotsialistidele. Herra wõi proua keerleb hulk aega „wäga tuntud ja lugupeetud sotsialistliku teoreetiku ja poliitikakirjaniku Parwuse“ ümber, nagu kass palawa pudru ümber, sest ka sotsialistliku n-aru Parwuse kaudu ei hakka hammas kuidagi iseseiswate külge. Wiimaks ometi on ka „fakt“ käes: seltsimees Leps olla maatöölise kongressil ütelnud, et sotsialistid nõudwat igal pool kõigi tööliste maaga warustamist. Tarwis on tähendada, et Leps kongressil rääkis ainult sellest, kuidas kõiki praeguseid maaharijaid töölisti maaga warustada ja leidis, et sellest ainult siis wõiks juttu olla, kui praegused mõisad antakse jagamatult ühismaapidamistena praegustele mõisatöölistele harimiseks. Seda nimetabki hüsteerilisel naiselik Ai harimatuse monstrumiks. Kuid huwitaw oleks küll teada, missuguse monstrumi oleks küll Bebel ja Liebknecht, keda Ai nii armastab tsiteerida, annud Ai'le enesele: ehk seletab ta lähemalt, mis leidub sotsialismi wastast sm. Lepsi sõnades. Naiselik Ai on sellega ainult enese hüsteerijst teadmatust „tulewatele põlvedele jäädawalt surematas“ teinud.

Kuid naiselikku Ai'd ei huwita põhimõttelised küsimused ja sellepärast läheb ta, kõik aeg Lepsi „harimatuse monstrumi“ näsides, paari rea järele üle kohwitantalisele keelepeksmisele ja sosistamisele. Toome sest hüsteerilisest jaburdamisest näituse:

„Kuna need nooredherra praegusel ajal wägisi ja wägisi tikuwad „tööraha“ ridades teatawat osa mängima ja selle juures „ikka midagi iseäralist“ tahawad olla; kuna neil aga teiselt poolt miskisuguse põhjusemõttelise sotsialistliku kooki wõi woolu moodustamiseks kõik teoreetilised ja praktilised andmed puuduwad, — siis jääb nende ainukeseks asjaks kõige armetum wassimine, kolmekopjaliste anarho-sündikalistlikkude broschüüride mõttepudru edasinämutamine, igasugu näägutamise ja sõimamine, isiklik intrigeerimine ja lihtsalt kohwimajalik keelepeksmine. Põhjusemõtted — neid ju ei olegi! Nende asemel figureeriwad parteilistel wajeluskoosolekutel ja kongressidel ainult igasugu kribu-krabu, kõiksugu isiklikud etteheited ja õiendused ja igat tõugu tühised oletused, et waat — kui mitte nii ja nii ei tehta, siis pöörawat parteile terve maaproletariaat, wõi jälle terve linnaproletariaat, wõi koguni terve mereproletariaat selja. Kui neid isandakesi aga sunnitakse ka oma põhjusemõtetest rääkima, siis ajawad nad üksugust puuru suust välja. Et tõepoolest ei tea, mis selle peale ütelda.“

See sõnadewaling on nähtawasti sihitud „iseseiswate“ pihta ja wahest ka pahempooliste seltsimeeste pihta omas parteis, kuid — mutatis mutandis — waewalt oleks wõinud keegi paremini iseloomustada sotsiaaldemokraatliku partei kandwamaid massesid ja suuremat osa „märtsi sotsialistidest“ tõwsnud partei juhtisid! Seltsimees Leps on weel pörandaalune parteitegelane ja ainult hüsteerilised Ai'd wõiwad omaks hüüdsõnaks wõtta, et „waja on neid Lepsi ilma armuta iga sammu peal välja naerma ja piitsutama hakata“. Kas teie omi „märtsi sotsialiste“ — Ostrate, Kartausid, Palwadresid, Ernitsaid, Kiksone, Melsasid, Nurkasid, Soplepmanne ja teisi, kelle nimesid ainult Ai

teab, kes tunnistawad „ennast sotsialistiks, ilma et oleks ennast sotsialismi üle järeloomõlemisega kuigi palju waewanud, sagedasti koguni ilma, et oleks korrapärast arugi saadud, mis asi tema õieti on“ — üba küllalt olete wälja naernud ja piitsutanud? Proowige enne oma nüri hammast omade „säherduste asjameeste“ juures ja siis tulge alles teiste kallal närima.

Teie „asjamehi“ Bebeliga ja Liebknechtiga wõrdlema hakata on igatahes ligi suur julgus. See uhkustunne kõlbab ainult Ai naiseliku tualeiti nokitsemiste juure.

Prof. a. n.

—o—

Kroonika.

Streik Mõisakülas.

Raudtee tehase töölised algasid 15. mail streiki. Põhjuseks on meister Behrensi lahtilaskmine ja Sumbergi tema ajamele nimetamine. Töölised nõudmised on: Behrens jäägu kohale, lahti lastagu medurimeister Koolmeister. Wiimase kohta tehti hiljuti sellepärast protokoll, et ta wõpelasest gahajäetud auto, mille ta riigile edasi pidi andma, omale jättis.

Nõudmist Behrensi kohta ei rahuldatud, seetõttu, et ta ainult ajutiselt määratud olnud. Koolmeister lasti lahti. J. L.

Raekülas. Raekülas oli pühapäewal 16. mail Töölised ühijuse koosolek. Selle peale waatamata, et päewakorras wäga tähtsad punktid olid, nagu maatöölised kongressi aruanne, uue eestseisuse walimine j. t., tuli waewalt ¼ liigetest kokku.

Ei ole imeks panna, et töölised koosolekutele wähe osa wõtawad: olid ju ühijuse eesotsas jenni lotid ja mõned Saksa okkupatsiooniaegsed tegelased.

Õnnetu, kui ühijus tegewust alustas, käisid liikmed korralduskult koos, lootes paremat tulewiku. Sotsid lubasid ka kõike, kuid lubamised jäid tähisteks sõnakõlksudeks.

Mitmel korral kutsuti koosolek kokku, kuid eestseisusest ei ilmunud kedagi koosolekule. koosotjad lahkusid sama targalt, kui olid tulnud. Rewisjoni komisjoni ei olnud siitamaale olemas, ehk küll ühijus juba aasta wana on.

Nüüd waliti uus eestseisus, 7-liikmeline, nendest 4 pahempoolset sotsialisti, 2 sotsialdemokraati ja 1, kes ennast nimetab ka töölised esitajaks.

Tööline.

Wigalast. Eäänemaalt teatatakse, et ringkonna walitseja Liwak seal algupäraliselt maid jagab. Nii wõetud tööliselt Tohverilt minewal aastal antud maa ära ja antud kellegi taluomaniku pojale.

J. Laasile, kellel õegi neli talukohta, annud Liwak weel 2 kohta rendile.

Wigala mõisast wisanud sama ringkonna walitseja wälja kaks töölisi, kes laadikutena maatöölised kongressil olid.

Luu a mõisas, Tartumaal ei taha riigi poolt määratud walitseja töölisega palga asjus kokku leppida.

Rahapalka hakanud 2000 margasti kauplema ja töistnud wiimaks 3500 m. peale. Kokkuleppele pole weel jõutud.

—o—

Kwiitung

„Töö ja Wõitluse“ toetamiseks on annetanud N. N. Pärnu-Jakobist 100 m.

Tänuga wastu wõtnud toimetus.

Wastutaw toimetaja: Jaan Piiskar.

Wäljaandja: Hans Kruus.

Tallinna S. D. Korteriüürnikkude Seltsi

ERAKORRALINE PEAKOOSOLEK

„Walwajas“, W. Pärnu m. nr. 31 30. mail 1920 k. 10 h.

Kui selleks ajaks tarwiline arw liikmeid kokku ei ole tulnud, siis peetakse järgmine koosolek kell ½11 homm. ära, mis liikmete arwu peale waatamata otsusewõimuline on.

Päewakord: 1. Koosoleku juhataja ja kirjatoim. walimine. 2. Aruanded. 3. 1920. a. eelarwe ja 1919. a. aruande kinnitamine. 4. Walimised. 5. Uleriikl. korteriüürn. liitu astumise küsimus. 6. Jookswad asjad.

JUHATUS.

Seltsimehed! Saatke üksikajalisi teateid walge terrori kohta Cestis! Kirjeldage töölised wangistamisi, piinamisi teadete kogumise punktides, wangikodades, sõjawäljakohutute tegewust jne. Teated olgu läbipealsed ja õiged.

E. Jseisewa Sotsialistliku Töölised Partei rühm Asutawas Kogus.

Seltsimehed töölised linnas ja maal!

Saatke „Töö ja Wõitluse“ toimetusele teateid töölised elust, ametiühijuslikest liikumistest, kõigist wõimumeeste wägiwallategudest ja kuritarwitustest jne. Olge walwel ja paljastage kõike!

Seltsimehed! Laotage „Töö ja Wõitlust“ laiali ja koguge oma hädakandjale uusi poolehoidjaid linnas ja maal. „Töö ja W.“ talitus.

Ilmusid trükist:

H. Kruus, Wahid kodanluse Siioni müüril.

Hind 2 marka.

* * * Ametiühijuste tähtsus ja ülesanded töölised wabastuswõitluses.

Hind 3 marka.

Saada lehemüüjailt.

Trükitud ühijus „Waba Maa“ trükikojas.